

SURIŠTOM RANKOM

VIENA IŠ SVARBIAUSIŲ JAV NESEKMĖS UŽSIENIO POLITIKOJE PRIEŽASTIŲ YRA TOJI, KAD AMERIKIEČIAI BIJO PANAUDOTI VISĄ SAVO JĖGĄ. — ATOMINĖS BOMBOS ISTORIJA. — REAKCIJA Į NEGRŲ RIAUSĖS. — KĄ GALI PADARYTI POLICININKAS PATS SAU SUSIRIŠĘS RANKAS?

VYTAUTAS MĖŠKAUSKAS

James Burnham pasakoja National Review skiltyje, kad prieš kelis metus Bombėjūje, Indijoje diskutavęs tarptautinę padėtį su keliais indų politikais, biznierių ir žurnalistais. Vienas jų buvęs ypatingai prosovietiškas. Pokalbiui baigiantis jis prisipažinęs, kad Vakarų civilizaciją jis vertina aukščiau už komunistinę, tačiau pirmoji neturinti jokios ateities. Ir tuo jis įsitikinęs iš vakariečių pažintos (atomine bomba). Vietoje, kad ją pasidžiaugus, vakariečiai nuo jos traukia, apimti baimės ir kaltės jausmo.

To indo nusistatymas geriau paaiškina JAV užsienio politikos nepasisekimo priežastis negu ilgiausi straipsniai. Kaip galima tikėtis taikos tokioje pietryčių Azijoje, jei JAV iš karto atsisako panaudoti savo galingiausią ginklą? Viso Vietnamo karo ligšiolinė ištaka, kad JAV tikrai neturėtų tiek daug kamuočių, slysti ten tiek daug savo žmonių, jei komunistai nebūtų paskatinti amerikiečių ankstyvės politikos Korėjoje.

Tikrai atrodo, kad JAV, turėdamos atominę bombą ir priemonių joms nugabenti į taikinius visame pasaulyje monopoliją, padidino savo pasinaudoti. Tam tikra Amerikos visuomenės dalis net apsidžiaugė, kad atominės bombos įsigijo ir sovietai. Girdi, dabar bus su kuo susitarti dėl jų... nepanaudojimo.

Bet ir dabar, kada Vietnamą pajėgta atsilaukti ir be atominės bombos, Amerikos spaudos puslapiuose visą laiką puoselėjama mintis, kad vis dar reikalingos taikos derybos su komunistais, nors jau visiems turėtų būti aišku tai, kas Eisenhoweriui paaiškėjo apie 1950 metus. Savo knygoje "Mandate for Change" (Dobrytas 1961) Eisenhoweris rašė: "Aš seniai supratau, kad nė vienas susitarimas su komunistais nėra vertas popieriaus, ant kurio jis parašytas, jei iš susitarimo neišplaukia automatiška jo įgyvendinimo procedūra".

Žinia, viešpataujant nuomonės laisvei, negalima reikalauti, kad visi būtų tų pačių pažiūrų. Kai neseniai Wisconsin universitete Madisone atsilankė viceprezidentas H. H. Humphrey, jį ten pasitiko 42 "bepikietuoju bytniškai" su plakatais "Peace now!" Humphrey dėl to pareiškė, kad teisė būti išklauštam nėra susijusi su pareiga kiekvieną reikiantį priimti rimtai (the right to be heard does not automatically include right to be taken seriously) ir pridūrė, kad amerikiečiai nesiruošia pasitraukti iš Vietnamo. Tą pareiškimą ova-

cijom sutiko virš tūkstanties studentų sąjungos suvažiavimo dalyvių. Bėda tačiau tame, kad pasidavimo komunistų malonei reikalauja ne tik kurie ekscentriškai ar komunistų agentai gatvėse, bet ir visa eilė Amerikos visuomeninio, politinio ir intelektualinio gyvenimo ryškių reprezentantų, nors gal ir netiesiogiai. Jų įtaka yra tokia didelė, kad ilgai neišsilaikanti normalių tautos norą gyventi ir kovoti už savo idealus.

Panašų reiškinį sutinkame ir vidaus politikoje. Po neseniai įvykusių riaušių Los Angeles mieste, pats prezidentas pasmerkė riaušius, tačiau kartu pabrėžė, kad reikią pašalinti sąlygas, kurios prie tų riaušių privedusios. Respublikonų kongresmanas Ford tai pavadino pakvietimu naujom riaušėm. Juk iš tikro negrų būklės pagerinimu niekada dar nebuvo taip rūpinamasi kaip dabar. Žinia, jie amžių bėgyje buvo patyrę daug neteisybės. Bet ar ne tas pats likimas buvo ištikęs ir kitas rases bei tautas? Juk ir daugelis politinių pabėgėlių iš Rytų ir Vidurio Euro-

pos, ar net ir iš tos pačios Kubos, gali visai teisingai teigti, kad dėl jų nepavydėtino likimo tam tikra dalimi yra kalta JAV politika. Ar tai, tačiau, duoda teisę išmušti langą, pagriebti televizijos aparatą ir bėgti, o jei policija pagautų, skųstis jos brutalumu?

Prieš nesilaikančius nustatytos tvarkos reikla griebtis atitinkamų priemonių, kitaip toji tvarka nustoja bent kokios prasmės. Tą principą apeinant negalima vesti sėkmingos vidaus ar užsienio politikos. Bet kokia teisė, galų gale, remiasi jėga?

LAPKRIČIO 13
MANIFESTACIJA

Komiteto Lietuvos Nepriklausomybei Atstatyti nariai aplankė eilę lietuvių kolonijų ir gyvų žodžiu skelbė lapkričio 13 d. manifestacijos idėją. Štai eilė būdingų pasekmių.

Detroito sudaryta organizatorių grupė, kuriai pirmininkauja Kazys Veikutis, Vilniaus Kr. Liet. S-gos C. Vald. pirmininkas.

Clevelande sudarytas 14 asmenų organizacinis komitetas (įgaliotas visų org. atstovų susirinkimo), jau pradėjęs itin plačiu mastu organizuoti clevelandiečių dalyvavimą. Vadovauja inž. A. Pautienius.

Jau prieš tai Clevelando neolithuanai nutarė organizuoti bent trijų autobusų jaunimo ekskursiją iš Clevelando. o Čiurlionio ansamblio vadovas A. Mikulskis apsiėmė prirengti ansamblių atlikti manifestacijoj jos muzikinę programą. Gautas Clevelando dienraščių sutikimas informuoti apie manifestaciją ir clevelandiečių žygius rengiantis joje dalyvauti. Manifestaciją jau garsina Clevelando lietuvių, pabaltiečių (anglų kalba) ir vokiečių radijo programos. Dienraščių ir radijo bei televizijos informavimu apsiėmė rūpintis lietuvių Tėvynės Garsų radijo programos vedėjas Juozas Stempužis.

Toronto L. Bendr. apyl. v-ba pranešė organizuosianti ekskursiją iš Toronto, o pradžia atsiuntė iš savo kasos \$20.00 įnašą.

Rochestery (N. Y.) Juozas Jurkus skelbia manifestaciją lietuvių radijo programoj ir telkia organizacinį komitetą.

Lietuvos Vyčių suvažiavimas Los Angeles priėmė žygi remiančią rezoliuciją ir paskyrė jam \$100.00 įnašą.

Korp! Neo-Lithuania ragina visus narius iš Amerikos dalyvauti manifestacijoj. Rengimo išlaidoms atsiuntė \$25.00. Kadangi neolithuanų korporacija lapkričio mėnesį švenčia savo gimtadienį, korporacijoj yra kilęs nusistatymas šimmet tos tradicinės šventės rengimą pakeisti dalyvavimu manifestacijoj. Siūlo ma. bent rytinėje š. Amerikos dalyvauti panašiai pasielgti ir su Kariuomenės švente.

Elizabetho (N. J.) Tautinės S-gos skyriaus vardu pirmininkas P. Lanys įteikė KLNA atstovams \$150 ir pareiškė, kad visi to sky-

Dr. J. Maurukas, sukūręs naują sistemą cheminiams tyrimams, pademonstruos ją Pasaulio Lietuvių Gydytojų suvažiavime Detroito.

Dr. J. Maurukas demonstruos
savo išradimą lietuvių
gydytojų suvažiavime

• Dr. J. Maurukas yra sukūręs naują sistemą laboratorijos cheminiams tyrimams. Savo namų rūsyje, per keletą metų pats padirbo precizinį aparatą, reikalingą šiai naujai sistemai. Šią savo naują sistemą ir darbo aparatą dr. J. Maurukas pademonstravo kovo 27 Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos susirinkime.

Jo išradimas ir sukurtoji nauja sistema susilaukė platesnio susidomėjimo. Birželio mėn. dr. J. Maurukas skaitė paskaitą ir demonstravo savo išradimą chemikų suvažiavime Columbus, Ohio. Rugsėjo 30 Chicagoj visuotiniame Klinikinių (Biologų) Chemikų suvažiavime dr. J. Maurukas skaitė paskaitą tema: Equivalent Volume Concept — a promising technique in analytical chemistry. Šios jo paskaitos santrauka yra atspausdinta "Clinical Chemistry" žurnale, rugsėjo mėn. numeryje. Špalių mėn. jis yra pakviestas paskaitai ir demonstravimui visuotiniame Patologų suvažiavime Chicagoje.

Rugsėjo mėn. žurnale "Lab. World" atspausdino naujo metodo aprašymą ir aparato nuotrauką.

Dr. J. Maurukas žada savo išradimus pademonstruoti Pasaulio lietuvių gydytojų V-tame suvažiavime Detroito, rugsėjo 4-5 dienomis.

V. L. R.

Kas nauja
Pasaulyje

* VIETNAMO PREMIERAS N. G. Ky pareiškė, kad apie bet kokią taikos derybą su komunistais negali būti kalbos, kol nebus aiškių garantijų, kad komunistinės jėgos pasitrauks iš Vietnamo, o amerikiečiai pasiliks, kol to prašys Vietnamo vyriausybė.

"Pirma garantijos, po to derybos", pareiškė Ky.

Geriausia kova su komunistine propaganda jis laiko ekonomines ir socialines reformas, kurias praversti ruošiasi jo vyriausybė. Ta proga numatoma pakeisti visa eilė provincijų gubernatorių, pasižymintį menku administravimu ir korupcija.

* PREZIDENTAS CHARLES DE GAULLE numato skirti ambasadorium Washington Etienne Burin des Roziers, kuris turės pataisyti pašlijusius abiejų valstybių santykius.

* KONSULARINĖ SUTARTIS su Sov. S-ga užkliuvo JAV Senate. Prie to ne mažą dalimi prisidėjo laiškei senatoriams, protestuojant prieš tos sutarties ratifikavimą. Taip pat ne mažą įtaką turėjo ir FBI direktoriaus Edg. Hooverio liudijimas, kad nauji sovietų konsulatų tarnautojai tik praplės sovietinio špionažo tinklą.

Už sutarties ratifikavimą karštai stovėjo amb. W.A. Harrimanas. Prieš sutartį atskiru raportu pasisakė senatoriai F.J. Lausche (dem.) B.B. Hickenloper (resp.) J.J. Williams (resp.), K.E. Mundt (resp.) ir Th. J. Dodd (dem.).

* PABĖGELIAI IŠ RYTŲ VOKIETIJOS vis didesniais skaičiais pradėjo naudotis keliais ir būdais išsprukti — per Čekoslovakiją. Čekoslovakijos vyriausybė nutarė padidinti baudmes pagautiems pabėgėliams.

* GRAIKIJOJE BRĖSTA įvykiai, galį privesti prie pilietinio karo. Atgijantis komunistinis "laudies frontas" gauna pastiprinimą iš Sov. S-gos grąžinant buv. pilietinio karo pasekmes. Sov. S-ga reparitavusius komunistų veikėjus.

Sveikinimas broliams
ir kaimynams

Kas šiandien sudaro viso pasaulio lietuvių didžiausią jėgą? Tą jėgą, su kuria galėtumėt atsispirti nuožmiam mūsų senosios Tėvynės okupantui?

Ne mūsų pačių kuklūs turtai, ne politinė ar karinė galybė, ne kitų mums draugiškų kraštų parama, už kuri esame dėkingi, bet tuo negalėtume atsiremti.

Mūsų didžiausia jėga yra ir dar ilgai bus dvasinė. Tai mūsų lietuviška vienybė, solidarumas, broliškumas, talka, aukojimasis savo tautos laisvės idealams.

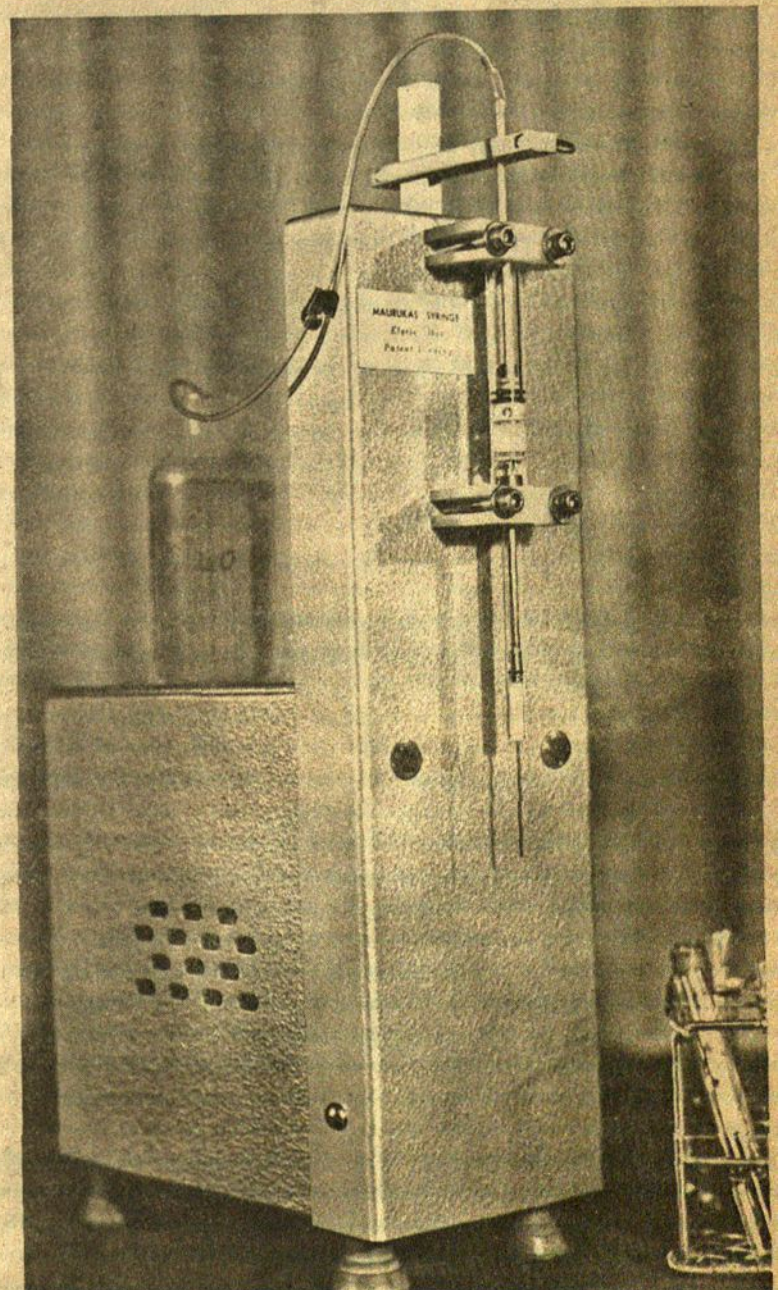
Kol tomis savybėmis būsime stiprūs, niekas mūsų nenugalės ir neužlopins. Tik tuo galėsime vertingai padėti ir tiems savo broliams, kurie yra atsidūrę nuožmaus priešų vergijoje.

Jei dvasinė prasme viso pasaulio lietuviai turėtų būti broliai, tai mes, kurie gyvename laisvoje J.A.V. ir Kanadoje, esame dar ir artimiausi kaimynai. Gi kaimynai dažnai bičiuliaujasi, lankosi vieni pas kitus, pastoviai draugauja.

Kanados lietuviai buvo ir tebėra veiklūs ir dvasiškai gyvi laisvojo pasaulio lietuvių bendruomenėje. Per eilę pastarųjų metų jų organizuojamos Lietuvių Dienos buvo pavyzdinga ir kiekvieną iš mūsų džiuginanti tautinio solidarumo išraiška.

Nuosirdžiai linkiu šią stiprėjančią tradiciją tęsti, vis gilinti ir persunkti lietuviško dvasinio solidarumo turiniu. Nes, kaip minėjau, mūsų didžiausia jėga dabar yra — vienybė ir nepavargstantis pasišventimas tautinei kultūrai puoselėti, tautos išlaisvinimo idealu gyventi ir tam tikslui nesigailėti savo asmeninio įnašo.

Juozas Bachunas
Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Yaldybos
Pirmininkas

Dr. J. Mauruko išrastas ir paties pagamintas aparatas laboratorijos cheminiams tyrimams daryti.

(Nukelta į 2 psl.)

LAPKRIČIO 13 MANIFESTACIJA

(Atkelta iš 1 psl.)

New Jersey Liet. Tarybos, Bendruomenės ir Lietuvos Vyčių atstovų susirinkime su KLNA atstovu R. Keziu sudarytas New Jersey organizacinis komitetas. Pirmininkas A. S. Trečiokas.

Patersone (N. J.) manifestantų organizuoja vietos LB apylinkės valdyba. Pirmininkas A. Rugys.

Kun. Simonas Morkūnas, Sioux City šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas pranešė entuziastingą savo ir parapijiečių pritarimą žygiui ir atsiuntė \$200.00 įnašą.

Prel. Antanas L. Deksnys, East St. Louis (Ill.) Nek. Pras. lietuvių parapijos klebonas pranešė savo ir parapijos organizacijų pritarimą žygiui ir atsiuntė \$50.00 įnašą.

Adresas pranešimams apie kolonijose daromus siūsti, informacijų-instrukcijų pasiteirauti ir įnašams (čekams, perlaidoms) siųsti yra:

Committee To Restore Lithuania's Independence, 29 East 57th Street, Tenth Floor, New York, N. Y. 10019. Tel.: (212) 752-0099.

ESTAI ir LATVIAI pakviesti dalyvauti lapkričio 13 d. manifestacijoj. Tik gavęs bendradarbiavimo laidą iš PLB bei Amerikos LB vadovybių, A. Liet. Tarybos, Vliko, Liet. Laisvės Komiteto ir eilės paskirų organizacijų centrinių vadovybių, Komitetas Lietuvos Nepriklausomybei Atstatyti jautėsi turįs pakankamą pagrindą kvieisti prisidėti ir estus bei latvius. Jų vadovaujančios institucijos ir redakcijos įteiktas viešas atsisakimas — kvietimas dalyvauti manifestacijoj ir išsamus paaiškinimas, koks to užsiėmimo pobūdis bei kaip jis rengiamas.

Estų ir latvių visuomenės kviečiamos dalyvauti panašiai, kaip ir lietuvių visuomenė:

1) mobilizuoti manifestacijos dalyvius.

2) platinti bilietus į manifestaciją susirinkimą Madison Square Gardens ne tik tarp tų, kurie patys ten dalyvaus, bet ir tarp negalėsiančių atvykti "simbolių dalyvių", kurių apmokėti bilietai galės būti perleisti ne pabaltiečių kilmės svečiams manifestacijoje.

3) siųsti laiškais ar telegramomis manifestacijos vadovybei susirinkimo esančius pareiškimus, liudijančius solidarumą su manifestuojančiais.

Kadangi manifestacijos pradininkas ir atsakingas rengėjas yra lietuvių komitetas, lietuvių visuomenė kviečiama prisidėti dar vie-

na lemiamos reikšmės pagalba: skubiai padėti apmokėti tas rengimo išlaidas, kurias mokėti tenka anksčiau, negu suplauks pajamos iš bilietų platinimo.

PENKIOS DEŠIMTYS

New Yorko lietuvių jaunimo specialiu autobusu rugpjūčio 15 d. nuvyko į Lake-wood Park, į tradicinę Pensylvanijos lietuvių metinę šventę — gegužinę susipažinti su Pensylvanijos slėnių lietuvių kilmės jaunimu ir pranešti jiems žinią apie rengiamą žygį į Jungtines Tautas Lietuvos reikalu.

Pobūvio vadovams kun. J. Neverauskui ir kun. A. Babonui pritarus, jie išdailino tenai 5000 atsisaukimų ("An Appeal to Lithuanians, Their Descendants and Friends of Lithuania").

Išvyką organizavo KLNA Jaunimo Sekcijos vadovas R. Legeckis, padedamas Tėvo P. Banionio ir M. Šalinskienės. Išvykoj dalyvavo ir KLNA nariai A. Budreckis, J. Miklovas ir A. Sniečkus. Jie ir visi kiti newyorkiečiai sumezgė daug pažinčių su Pensylvanijos lietuvių jaunimu ir tos pirmos pažinties proga pažadino nemažą dėmesio to jaunimo ryšių atnaujinimui su platesniais lietuvių visuomenės sluoksniais. Ta proga tenai buvo sumesta ir žygiui į Jungtines Tautas remti \$285.15.

• Antanas Reventas. New Yorko Liet. Bendruomenės ir kt. organizacijų veikėjas, sutiko vadovauti Komiteto Lietuvos Nepriklausomybei Atstatyti (lapkr. 13 d. manifestacijos komiteto) Finansų Komisijai.

Ši komisija perėmė visų KLNA pajamų ir išlaidų tvarkymą, įskaitant išmokėjimus ir sąskaitybą. Iždininkas — Antanas Diržys.

Finansų komisijos žinioje bus ir bilietų į manifestaciją susirinkimą platinimas. Konkretūs nurodymai apie bilietus bus viešai ir organizatoriams (komitetui) apie save pranešusiems tiesiog pranešti po rugp. 29 specialaus susirinkimo. manifestacijos finansavimo priemonės apsvačius ir patvirtinus.

Tuo tarpu, šalia anksčiau pranešimuose jau atžymėtų įnašų iš rinklėjų, organizacijų ir paskirų asmenų, panašiai spontaniškai manifestacijos reikalams dar yra įnešę:

Dr. F. ir A. Mažeika (Chicago) — \$100.00, John T. Zuris (Chicago) — \$25, Toronto Prisikėlimo partija — \$25.00, J. Alytai

Vasario 16 gimnazijoje prie juodos lentos...

Lietuvių — nelietuvių gimnazija

Paskutiniu laiku JAV lietuvių spaudoje buvo gana daug rašoma apie Vasario 16 gimnaziją. Viena iš didesnių abejonių buvo keliama, kad ta mokykla, lietuvių lėšomis įgyta ir įrengta, gali dėl įvairių paskolų atitekti vokietiams. Reikia čia pat atitaisyti kai kieno galvojimą, kad tai lietuvių ar net išimtinai lietuvių prakaityta įgyta turtas. Gimnazijos kasos knygos rodo ką kita. Gimnazijai įgyti apie 100,000 dolerių, didžiausioji suma, per 35,000 dolerių buvo gauta ne iš JAV, bet iš Šveicarijos, JAV lietuvių suaukojo 28,000 dolerių, Kanados lietuvių tik nepilnus 6,000, Vokietijos lietuvių 5,000, kiti kraštai likusius. Gimnazijos nuosavybė jokių skolų neturi. Gimnazijos žemei ir pastatams įgyti žymiai palengvino ta aplinkybė, kad tuo laiku Balfas gabeno didelius kiekius maisto, todėl gaunamų išlaikymui aukų dalis galėjo būti nukreipta nuosa-

vybės išmokėjimo skoloms padengti.

Šiemet baigtieji gimnazijos naujieji rūmai tap pat nėra vien tik JAV lietuvių dovana tremtyje likusiems broliams. Rūmų statybai lėšas, didesnę jų pusę, davė vokiečių vyriausybė. Rūmai kainavo per 200,000 dolerių. Vokiečiai davė 125,000 dolerių, o lietuvių dar toli gražu nesaukojo savosios dalies — 75,000. Gimnazijos statybai lietuvių dar nesaukojo nė trečdaliao lėšų, o jau baiminamasi, kad ir tos aukos gali prapulti, nes vokiečiai apkrovę paskolą nuosimčiams, gali bet kada skolos pareikalauti ir net iš namų išvaryti, kai nebus galima skolos skubiai gražinti, tuo būdu prapuls visos lietuvių lėšos ir niekais nueis visos pastangos...

Balfo pirmininkas ir reikalų vedėjas, lydimi gimn. dir. Br. Liubino, lankėsi Pabėgėlių ministerijoj Bonoje. Aukščiausi mininiam baimė, kad viskas gali patekti vokietims mano paties paraidžiui buvo pasakyta ministerijos aukštam valdininkui (Ministerialrat) p. M. Luder. Jo atsakymas — UNSINN — nesąmonė. Jis paaiškino, kad duoti gimnazijos statybai pinigai nėra jokia paskola, bet — ZUSHUSS — parama, be jokių procentų. Tačiau jis sakė, kad Vokietijos vyriausybė nori užsitikrinti, jog pinigai ir namai tikrai bus naudojami auklėjimui jaunimo, o už metų kitų nepavirs į kokį bravorą ar fabriką, todėl tam tikros garantijos yra reikalingos, kad valdžios lėšos nepatektų į privačias rankas ar nebūtų piktnaudžijama. Ilgesnį laiką namus panaudojus mokslo — auklėjimo reikalams, tos visos garantijos bus nutintos. L. Luder užklauso, ar jis to tvirtinimo negalėtų duoti man raštu. Jis mielai pažadėjo, tik prašė savo pageldavimą pareikšti taip pat raštu, kad žinotų, ko tie Amerikos lietuvių nori ir ko jie būkštuoja. Pažadėjau tokį raštą, jei bus reikalo, parašyti grįžęs į Ameriką ir padėkoju už padaršinimus.

Pabėgėlių ministerijoj dar mus priėmė pats ministeris p. dr. Nahm. Kelių minučių pokalbyje (ministeris skubėjo į posėdį) mes prašėme naujiems rūmams baldų. Ministeris tuoj pat skyrė tam reikalui 20,000 markių, tik priminė, kad federalinė valdžia duoda pinigų tik tuo atveju, jei vietos valstybė Land'as, ta pačia suma irgi prisideda. Deja, grįžus į ministerijos raštines patyrėme, kad gimnazijos krašto (Land) išdas 1965 metais jau tuščias. Taip trumpu momentu mums ir liko neišskaičiuoti, ar gimnazija gaus bent tuos 20,000 markių tuoj pat. O pinigų verklant reikia, nes naujos klasės apverstos senais suolais, sulūžusiom kėdėmis. Gimnazijos šeimininkai, nelaukdami valdžios pinigų, buvo visai tikri, kad tuoj gaus, jau nupirko valgyklai stalius ir kėdes, be kurių negalėjo išsiversti. Tai ir įlindo skolon.

Vokiečių vyriausybės atstovai Bonoje mus užtikrino, kad jiems lietuvių tremtinių švietimas ir auklėjimas labai ir labai rūpi ir jie visomis įstatais leidžia-

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

YRA DVI RŪŠYS ATVEJŲ, kada staiga keičiasi natūralus žmogaus kalbėjimo būdas. Vieni tokie atvejai ištinka, kai suaugę — ypač moterys — ima kalbinti mažus vaikus: iš karto ima neva vaikiškai šiauški. Ugtelėję vaikai mano, kad tai keistoka, net lyg ir juokinga (man pačiam penkiamečiui taip atrodė), bet kaip gi tą dideliems į akis pasakys... Kiti atvejai, — kai stojam kalbėti viešai: miniai, susirinkimui, ar net ir nedideliame posėdyje. Čia kone kiekvienas iš karto pametam savo natūralią kalbėseną ir griebiamės aukštesnės, garsesnės intonacijos, "sparnuotesnių" žodžių, iškilmingesnių sąvokojimų ir figūrinesnių posakių. Kas klausom, mintyje kartais šypnelim iš tos nereikalingos ir dažniausia neprasmingos egzaltacijos, bet patys viešai prabilę nei nepasijuntam patekę tokios pačios egzaltacijos srovėn.

Egzaltacija lietuviškai būtų — pakilimas, iškilimas ar iškilimas aukšty. Mūsų šiek enciklopedija sako, kad tai susižavėjimas, susijaudinimas, pakilus sielos būvis, arba liguistas gyvumas ar jautrumas. Gal taip ir yra. Gal viešai kalbėdami iš tiesų kiek jau dinamės, gal susižavim ar bandom kitus sužavėti tuo, ką norim pasakyti, tai ir sakyt stengiamės iškilniai, egzaltuotai.

Egzaltacija — "iš širdies besiverčianti" arba ir be reikalo "pilypiškai iš kanapių" išskylanti — mirguoliuoja ir raštuose, ypač įtikinjančiuose laikraščiniuose straipsniuose. Ar egzaltuota kalba ir rašymas įtikina, ypač ar dalyką išaiškina, — dėl to yra ko susimąstyti. Kai anadien paskaičiau, kad gerai Dirvos linijai nubrėžti "turėtumėt statyti nuosavos dvasios tvirtovę, ne iš cemento, plytų ir plieno, bet iš lietuviško kraujo ir degančios dvasios, iš kurios būtų nuosavo tautiško suvereninė sąžinė", — prisipažįstu: pasijutau visiškai suglumęs...

Na, galima bent tuo pasiguošti, kad egzaltuotai kalbėjimui rašymu vargu kas mes čia susilyginsim su bolševikais: tie iš egzaltacijos svaigulio, berods, nei prabusti nebepajėgia. Matytumėt, kaip jie rašo, sakysim, apie savo sputnikus ir kosmonautus! Kai prieš porą metų paskraidino (panašiai, kaip anksčiau Laiką) nieko dėta merginą Tereškovą, ėmė didžiulį balsu šaukti: "Tarybinėms moterims pavaldžios žvaigždžių platybės!" Pamanykit!

Prof. P. Slavėnas (daugelio mūsų tebeatsimenamas astronomas ir visuomenininkas) inteligentiškesnei publikai skirtame Mokslo ir Gyvenimo žurnale vėliau dėstė, kokios iš tikrųjų yra tos žvaigždžių platybės. Kas bent kiek dar sugeba tenai pats savo smegenis pajudinti, galėjo iš to suprasti, jog visi tie lakdojimai aplink žemę, arba net į mėnulį ar gal kada ir į Marsą, nors tai nuostabią sudėtingas, išimtinai išdomus žmonių žingsnis, vis dėlto yra tik nepalyginti menkesnė išlaida į "žvaigždžių platybes", negu visą gyvenimą užpečyk išsėdėjusio "avantūra pasaulio užvaldyti", išsirengusio išeiti pro duris ir apkeliausio tik savąją lušnelę.

Bet vistiek, ne tik vaikų laikraščiuose, o ir partijos oficiozuose bolševikiniai žurnalistai krykštuoja apie skraidymą po žvaigždynus ir "visatos užvaldymą", taip egzaltuotai, kad Binkis, jei tebebūtų gyvas, turbūt, lyg tas jo berlyniškis mėnulius, paraustų ir slėptų kur nos "už bokštų savo veidą plokštų".

momis priemonėmis tai rems. Visi gimnazijos rūpesčiai jiems gerai žinomi. Iš savo pusės parašiknome Amerikos lietuvių

problemas, gausias mūsų rinklėvas ir įvairias šalpas ypač Sibiro kankiniams.

Kun. L. Jankus

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes apręsimė Jūsų nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir palai, MANHATTAN marškiniai, LEE ir DISNEY skrybelės. Krautuvelyje Jūs laukiami kasdien, o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

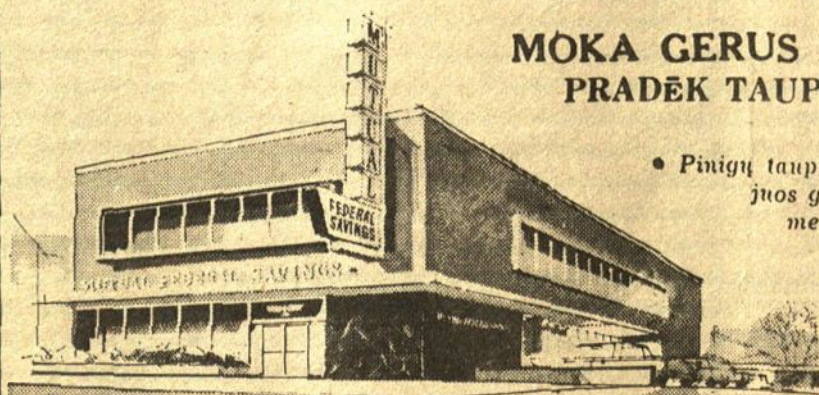
4640 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nuosimčių!

Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS! PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PETIKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 19156907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July
and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.Ar 'respublikoniškas'
susiskaldymas,
ar jėgų konsolidacija

Pastaruoju metu JAV respublikonų partija savo vadovybės posėdžiuose išryškino jėgų susiskaldymo kenksmingumą bendriems partijos tikslams ir krašto dviartiniai valdymo sistemai. Tas susiskaldymas, kaip jau visi gerai žinome, prasidėjo su praėjusiais prezidento rinkimais ir respublikonų kandidatui Goldwateriui likus respublikonų konservatorių sparno centriniu asmeniu. Konsolidacijos pastangos iki šiol atskleidė priešingų rezultatų ir dalis respublikonų įsireiškė naują organizaciją (bet dar be pretenzijų į trečiąją partiją), kuri atitraukia iš partijos ne tik žmones, bet ir didelę dalį lėšų, taip reikalingų artėjantiems rinkimams.

Kaip ir visose didesnio masto organizacijose, taip ir respublikonų partijoje visi puikiai supranta, kad visais klausimais vieningos nuomonės nebus, kaip jos nėra nei demokratuose. Tačiau per toli eina susiskaldymas veda į galimą skilimą, kurio motyvai suvedami į pavienių asmenų ambicijas. Kai kurie respublikonų vadovai ta aiškiai ir pabrėžė, kartu pranašaudami, kad vieno ar kito asmens aureolės išlaikyti steigiamos organizacijos neturi perspektyvų ilgesniam gyvimui. Jungtis reikia prie idėjos, prie bendrų tikslų, o ne prie to ar kito asmens. Organizacijų "suasmenėjimas" veda tik prie dar didesnio susiskaldymo, prie senos ir garbingos partijos naikinimo ir kartu į pavojų kraštą įstumi.

Į vienos partijos valdymo sistemą. Prie ko visa tai gali privesti, spėlioti jau nebeteiktų.

Respublikonų vadovybė tikisi, kad jai pavyks išvengti didesnių skilimo pavojų ir kad bendrieji tikslai, liečiant ne vien partiją, bet ir krašto interesus, suvesat-siriboti pasinešusius prie bendro stačo.

Neįsileidus į to klausimo detales, nenagrinėjant faktų ir motyvų tos ar kitos pusės, šioje respublikonų partijos problemoje nesunku įžūrėti aiškia analogiją ir Lietuvos visuomeninio gyvenimo skaidymosi reiškinuose. Iš seniau paveldėtas ideologinis pasiskirstymas mums yra savaime aiškus ir didesnių problemų nekelia. Su tuo jau esame apsipratę. Jei jau būtų galima kuo nusikviesti ir suabejoti, tai tomis organizacijomis, kurios, jei ir nebuvo tam tikslui steigtos, ilgai taip pat pasidaro vieno asmens ar siauros asmenų grupės aureolės išlaikymo priemonė.

Tokiais ir panašiais pagrindais atsiradusios skilimai ir susiskaldymai priežastys neneša teigiamų vaisių nei organizacijoms nei Lietuvos visuomenei. Ne kartą nusiskundžiame susiskaldymo ir pulverizacijos kenksmingumu ir nepagrįstumu, asmeniškumų statymu pirmoje vietoje, ambicijų ir nepagrįstų kaltinimų ir atsisądinėjimų gausa, kuri nieko neduoda, išskyrus jėgų ir taip reikalingų bei sunkiai surenkamų lėšų išblaškymą.

(J.Č.)

SUKISTOS PAVARDĖS

Dirvoje Nr. 84 buvo klaida, kurios iki šiol niekas neatitaisė. 8 puslapyje po nuotrauka prie J. Tautų rūmų, vietoje JAV kongreso atstovo O.R. Reid turėtų būti parašyta Frank Horton iš Rochesterio, N.Y.

Kongr. Frank Horton

Kongresmanas F. Horton yra didelis Lietuvos bičiulis, griežtas antikomunistas, daug nusipelnęs mūsų ir kitų pavergtųjų tautų laisvės reikalui. Jis pasakė pa-

grindinę kalbą ir Rochesterioje per televiziją (VII,17) Pavergtųjų tautų savaitės progą, kurioje praeš amerikiečius neužmiršti milijonų pavergtųjų ir daryti viską, kad laisvė būtų jiems gražinta. Televizijos programos pusvalandį parengė vietos Ant. bolš. bloko skyrius, kurioje lietuvių meninė dalį atliko Tautinių Šokių grupė, vad. J. Reginienės ir LB choras vad. muz. J. Adomaičio.

Kongr. F. Horton taip pat buvęs pagrindiniu kalbėtoju Rochesterioje. minint 25-rių m. Pabaltiečių nelaisvės sukaktį.

Juozas Jurkus
Rochester, N.Y.

APIE JUODA IR BLOGA

Žinoma, jei pas mus būtų norima susitarti, kokia mūsų netolimos praeties diena buvo šviesiausia ir geriausia, nebūt tiek dėmesio ir diskusijų. Nebent partijos kiek pasikivirčytų. Bet kalbėti apie tai, kas buvo juodžiausia ir blogiausia, tai dažno lietuvių būdai labai maloni.

Be abejo, čia ne tiek svarbu minutines datas nustatyti, kiek pasiekti motyvus, kodėl vienas ar kitaip skirtingai galvojame. Straipsniuose Mūsų Vytėje ir Dirvoje aš suminėju eilę aplinkybių, vedusių prie Lietuvos nepriklausomybės sužlugdymo. Vienos iš jų ir labai svarbios buvo išorinės, ypač rusų ir vokiečių imperializmai, kurie 1939 m. rugpjūčio 23 d. susitarė solidarai paglemžti Lenkiją ir Baltijos valstybes.

Taip pat suminėju ir aplinky-

bes, kurios priklausė išimtinai nuo mūsų apsisprendimo ir ryžtingumo. Mūsų buvo apsispręsta nieko nedaryti, kas galėtų mus įjungti į Vokietijos sąjungininko vaidmenį, net atsisakant gana patogiom aplinkybėm iš lenko okupanto patiemis atsiimti savo sostinę. Tatal mus išjungė iš vokiečių interesų sferos, ir mes buvome perleisti Sovietų Rusijai.

Po to, mes ir toliau apsisprendėm likti taip neutralūs, jog su tikom nesipriešinti, kad Rusija į mūsų kraštą įvestų stambias karines jėgas. Tokį sutikimą laikiau klaida ir nepriklausomybės galo pradžia, - taigi, juodžiausia mūsų pasimetimo ir nerūžtingumo diena.

Istorikas J. Jakštas ir toliau įrodinėja (Dirva, 1936, VIII,27), kad taip galvoti netikslu. Esa, "svetimos įgulos valstybėje nebūtinai jau turi reikšti ir jos laisvės galą". Be abejo, taip kartais būna. Bet taip negalėjo būti su sovietinėm įgulom, nes Rusija aiškiai siekė vėl pasigrobti Baltijos valstybes. Taip ir nebuvo, nes Rusija nelgė trukus visiškai pagrobė tuos kraštus.

Tad atrodo, kad istorikai ir faktikai mano tezės negalima ginčyti.

J. Jakštas savo laiško pabaigoje teisingai teigia, kad yra neleistina versti prielaidomis tam, kuris galvoja istoriškai. Tad jo laiškas, kuris susideda iš prielaidų svarstymo, istoriškai yra "neleistinas". Ir, kas blogiausia, man rodos, kad jo prielaidos tebėra netikslios, jeigu apie jas galvoti politiškai.

Jei Lietuva būtų ryžtingai apsisprendusi atsiimti iš lenkų okupuotą sostinę ir tuo vakariečių akyse būtų virtusi vokiečių sąjungininke, jei ji būtų nesutikusi įsileisti rusų įgulas ir su kitais pabaltiečiais būtų priešinusis ginklu (Lietuvai to greičiausiai nebūtų nė reikėję), - tai, anot Jakšto, mums po karo būtų atstik tie daug blogiau, negu atsitiko, mažų mažiausia dviem punktais. Pirmą, rusai būtų galėję visai sunaikinti lietuvių tautą ir "surožti jai Rytprūsių likimą". Antra, mūsų išveikimas dypukams po karo irgi būtų galėję būti daug blogiau...

Politiškai galvojant, abi tos (ir taip nelygios) prielaidos man atrodo tik alibi ieškojimas mūsų klaidoms ir neryžtingumui pateisinti. Jei vokiečių ir japonų, po karo virtusių kone Amerikos sąjungininkais, pavyzdys Jakšto nediktina, kadangi tos tautos didelės, tai yra kitas pavyzdys - labai arti ir beveik mūsų didumo Suomija. Suomija neįsileido sovietų įguly ir kovojo 1939-40 metų savaratoje. Nuo 1941 metų rudens Suomija vėl kovojo prieš Rusiją ir buvo tikras Vokietijos sąjungininkas. Pagaliau lietuvių tauta Birželio Sukilimu narsiai sukovėjo prieš Rusiją ir, jei norint, kaip vokiečių "sąjungininkė"...

Bet Suomijai Rusija "nesurožė Rytprūsių likimo". Net jos satelitiniskumas liko žymiai laisvesnis, negu kitų sovietų satelitų. Taipgi negirdėjom, kad Vakarų sąjungininkai po karo būtų pritaikę "ex enemy statusą" suomių politiniams pabėgėliams, kurių buvo daug mažiau, kaip kitų pabaltiečių, bet buvo.

Abu J. Jakšto teigimai yra visiškai neįrodyti bei neįrodomi spėjimai ir subejančiam politiškai mąstyti žmogui sunkiai suprantami.

Aš visada sutiksiu, kad galima įvairiai diskutuoti dėl "juodžiausios dienos" ir net kad tokios dienos faktiniai nėra, o yra tik sankabinų įvykių raida.

Vieni "juodžiausią dieną" galėtų laikyti užkulisinę rugpjūčio 23, kai du banditai susitarė mus suryti. Kiti spalio 10, kada mes geruoju sutikom fiziškai atiduoti sovietų globon, tretį - birželio 15, kai įvyko visiškasis pilnas Lietuvos okupavimas. Tuo vienu daugiau pabrėžė galo galą, kiti, kaip aš, galo pradžią.

Mano motyvas už spalio 10 yra ne tiek dėl spalvingumo, kiek dėl to, kad tai buvo lemiamą data, kai mes nepateisėm savo ryžto ir pareigos visom jėgom ir visokiom aplinkybėm ginti savo nepriklausomybę ir laisvę.

O tai būtų pamoka visiems, net ir istorikams.

Bronys Raila
Los Angeles

MIRŠTANČIŲ GARBĖ (7)

Jie mylėjo Lietuvos žemę

"Ne! Lietuvis nenusilenks jėga! Lietuvis mylėjo laisvę visada. Jis geriau susidegindavo ant laužo, negu eidavo vergijon."

"Pabusk, lietuvi! Nusikratyk pataikavimo ir baimės jausmo. Brėkšta laisvės rytas. Tamsūs ir galingi audros debesys kaupiasi Vakaruose. Trenks jie perkūnais ir žaibais, nušiuos nuo šventos Lietuvos žemės visus atėjūnus ir ištaškys visus Lietuvos išdavikus ir padliaužius."

"Bet tu, lietuvi, neprivalai laukti šios išganingos audros, susidėjęs rankas. Tu privalai su ginklu rankoje įsijungti į šventąją kovą prieš bolševizmą."

Taip skelbė lietuviams brėkstantį laisvės rytą, juos drąsino ir ragino kelti ginklą prieš bolševikiškus okupantus LLKS -- pietų Lietuvos sritys partizanų biuletenis 1951.VII.7 d. Nr. 3.

Tas partizanų biuletenis pakartotinai pasmerkė ir atmetė pasyvaus pasipriešinimo liniją, nurodydamas, jog naujoji politinio pasipriešinimo linija, akcentuojanti aktyvią rezistenciją, buvusi priimta ir aprobuota visų užsienio lietuvių veiksmų, jų tarpe taip pat ir Lietuvos Diplomatinės Tarnybos. Be to, tas biuletenis pažymėjo, kad Lietuvos rezistencijai, kurios branduolys yra partizanų judėjimas, buvusi užtikrinta moralinė ir materialinė parama vienos galingos Vakarų valstybės, bei neįkainuojama moralinė parama iš Šv. Sosto pusės.

"Galingųjų valstybių atstovai", rašoma tame biuletenyje, "pagaliau įsitikino, kad pasyvioji Lietuvos rezistencijos linija yra neteisinga".

Deja, pietų Lietuvos sritys partizanai, skelbdami šias džiuginančias žinias, buvo klaidinimai painformuoti ar neatsakę į suklaidinti. Tačiau tokios žinios atitiko partizanų norus ir jų karštus troškimus.

Net po septynerių metų beviltiškos aktyvios ginkluotos kovos ir toje kovoje sudėtų dešimčių tūkstančių aukų pietų Lietuvos sritys partizanai apsisprendė ir toliau nekeisti savo pradinės kovos linijos ir pasirinkto kelio -- kovoti iki galutinės pergalės arba mirties. Jie matė ir pripažino tik vieną galimą besąlyginę aktyvios kovos kelią, tuo keliu nesvyrudami be kompromisoėjo ir žuvo.

"Pavergtiesiems negali būti dviejų kelių", rašė pietų Lietuvos sritys organas Partizanas 1951.VII.20 d. Nr. 6(20).

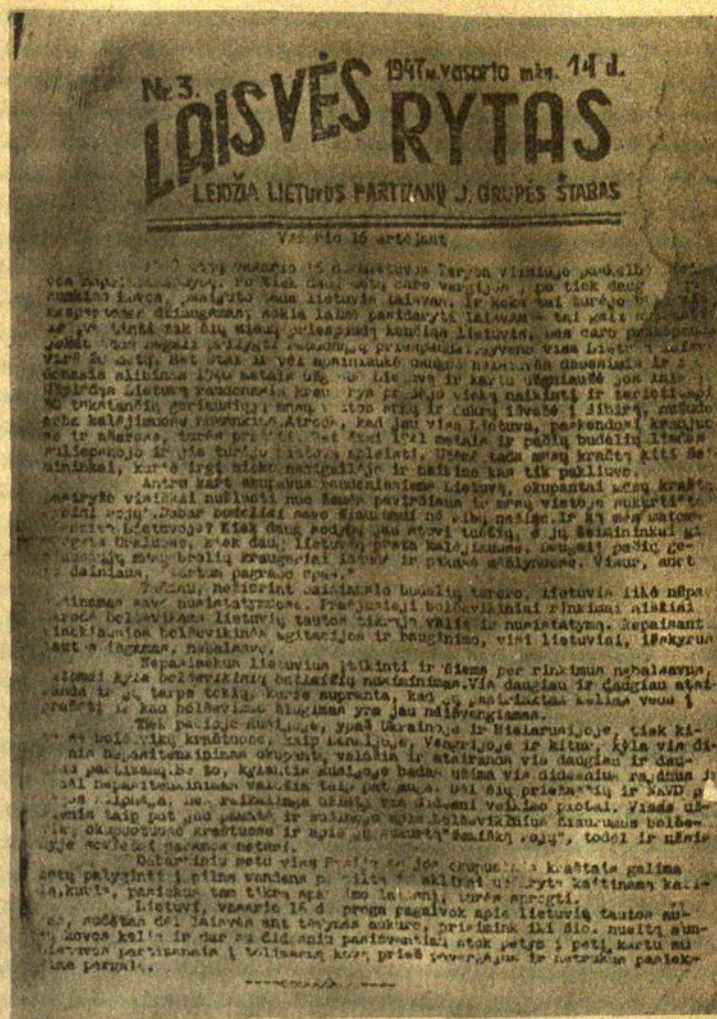
Jiems amžiais tebedavo vienintelis kelias į laisvę, tasai garbingas kelias, kuriame atsistoję, kaip Leonidas su 300 kovotojų Termopilų tarpukelyje savo kūnais užtvėrė persams kelią į Spartą, kelias, kuriuoėjo viso pasaulio milijonai laisvės kovotojų prieš pavergėją, tai mūsų Gražinos ir pagaliau Pilėnų kunigaikščio Margio kelias, tai mūsų visos tautos ir jos laisvės kovotojų - partizanų kelias".

Istorija, rūsti ir neatlaidi žmonių ir tautų gyvenimo, jų veiksmų ir žygių vertintoja ir teisėja ateity galutinai apspręs ir įvertins visą aštuonerių metų Lietuvos laisvės karo didybę ir jo gilią tragediją, tame kare patirtus laimėjimus ir jo atneštus skaudžius pralaimėjimus. Istorija aptars ir nustatys kokius padarinius ir kokią įtaką tas karas turėjo tautos psichinei būsenai, visai jos tolesnei laikysenai sovietokupacijoje ir tautiniam lietuvių pasipriešinimui.

Istorija taip pat atsakys sunkų ir skaudų klausimą, dėl kurio sunerimo daugelio lietuvių širdys Tėvynėje ir svetur, akivaizdoje tos aukščiausios brangiųjų sūnų ir dukterų gyvybių kainos, kurią tauta sumokėjo parodyti pasauliui jos nepalauijamą valią gyventi laisvai ir nepriklausomai.

Ar buvo kitas kelias Lietuvos laisvės kovotojams, kaip žūti nelygoje kovoje? Kitoks didvyriškumas, kaip žengti heroiškos, bet tikros mirties keliu?

Tačiau beieškodami atsakymų į tuos klausimus, mes žiandien tik niekada neturime pamiršti, bet privalome visad patys atminti ir nuolat kitiems priminti, kad 1944-52 m. Lietuva kovojo tikrą laisvės karą, kuriuo didžiulį kiekvienas lietuvis, kad laisvės ir nepriklausomybės metai jau-

nai lietuvių kartai įdiegė tokią gilia toš laisvės meilę, jog jai susigrąžinti ir apginti ji nepabūgo pakelti ginklą prieš vieną galingiausių valstybių pasauli.

Maža tauta -- trys milijonai prieš 200 milijonų moderniškai ginkluotą okupantą -- atsisakė nusilenkti priešui ir ištisus aštuoneris metus, pasaulio apieista ir pamiršta, aktyviai ginklu priešinosi pavergėjui.

Lietuvos laisvės kovotojai skelbė mirtiną kovą dėl savo Tėvynės laisvės ir nepriklausomybės. Toje nelygoje kovoje jie krito ir pasiekė visų už laisvę mirštančiųjų kovotojų garbės.

Tai tokia buvo begalinė jų Tėvų žemės meilė, kurią mums liu-

dija nežinomas lietuvis laisvės kovotojas savo skausmingame skunde laisvėje gyvenantiems broliams ir sesėms:

"Mes mylime Tėvynę Lietuvą, kad geriau čia krintame kiek galima brangiau pardavę gyvybę, kaip vykstame į Sibirą. Mestikime, kad mūsų lavonais patręšta Lietuvos žemelė bus trąšesnė ateities vienbei ir Tėvų Žemės mellei. Mes dantimis įsikabinę laikomės Tėvų Žemės, kol okupanto buože sudažo mums galvą. Užmerkiame akis su pilna burna Šventos Žemės, kad kiti labiau ją pamiltų."

"Ir mylime ją, prieš visą pasaulį didžiujamės".

Korpi Neo-Lithuania Vyr. Valdyba pavedė filisteriui Petri Vėbrai pagaminti korporacijos herbą, kurį galėtų įsigyti korporantai. Toks herbas, 14 x 16 colių didumo, masyvus, jau pagamintas ir Vyr. Valdybos pripažintas geru. Herbo kaina 30 dol. Norintieji įsigyti prašomi užsakymus siųsti iki šių metų gruodžio 31 d. Petri Vėbrai -- 5731 S. Washtenaw St., Chicago, Ill. 60629. Tel. 925-0693.

ATVAŽIAVE Į CHICAGĄ
aplankykite

"69" MENO GALERIJA

VIRŠ 200 LIET. DAIL.

PASKUT. DARBŲ

KAILIŲ PREKYBĄ

IVAIRŲS KAILIAI

"SPARTA" atstovybė

RADIO, RAŠOMOS IR

SKAIČIAVIMO MAŠINOS

MUZIKOS NAMUS

PIANAI IR VARGONAI

Valandos: 12-8 v. v. Tel 778-0505

Sav. STASYS ORENTAS

2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

Deja, ir poetai suseraga

Krauju žydėdamos, užgeso dienos,
O varlo miestas mirštinai alsavo...
Nulūžau taip, kaip kietas plienas,
Širdyje tavo.

Ir nušvilpė pavėjui praeitis paklydus,
Kaip viskas nušvilpė pavėjui. -
Per greit žiedai kaitroj nvyto,
Per greit gyvenimo dienas mylėjau.

Dabar naktis.

(1931 m.)

Kol naktis dar nebuvo galutinai sutemusi, Leonas Skabeika yra parašęs dvi savo autobiografijas, labai trumpas. Vieną tik trijų eilučių, antrą -- puslapio. Šios pastarosios liks tik fragmentas, savo stiliumi patetiškas ir kliaurai simbolistinis.

"Netiesa", rašo čia jis su šauktukais: "kad mes modernišką pasaulio rankomis daryti robotai! Netiesa, kad miesto triukšmą ir fabrikų staigumą mylime labiau, kaip dūšios skausmą! Netiesa, kad mes technikos statybų vergai! Nei mes mokame mylėti, mokame nekęsti... Mokam pro asfalto sienas, vario bokštus ir marmuro statulas drąsiai pažvelgti į svaiginančius tolius.

Mes jaučiame pasaulio sielos tragediją. Todėl dažnai mes toki lindni... O dūšia? Joj dar daug jaunystės, audrų. Jai pražysta naujos dienos ir nauji pasauliai švinta. Pasauliai šiaurūs. Plieniški. Aštrių fjordų pasauliai. Ir juose mūsų ateities gyvenimas. O gyvenimas - nepabaigiama dūšios drama. Drama, kurią vaidinu nuo pat kūdikystės dienų.

Drama, kurią, matyt, reikės vaidinti per visą gyvenimą..."

Gi 1929 metais Kaune išleistoje mūsų pirmojo nepriklausomybės dešimtmečio aštuoniolikos naujų poetų rinktinėje (nelabai vykusioje) Skabeika parašė tik trijų eilučių "autobiografiją": - "Gimiau 20-me amžiuje. Mokausi gyventi. Už viską labiau nekenčiu robotų. Myliu tuos, kurie manęs nekenčia. Mirti dar nežadu".

Arti pažinus Leoną per keletą metų, posakis apie meilę tiems, kurie jo "nekenčia", beabejo buvo tik manieravimas, jaunuoliška poza, savo rūšies išdidumas.

Bet iš kur ta mirties gaidė, nors išreikšta dar tik pabrėžtina atstanga, kad mirti jis dar nežadąs?

Daugiau negu ryškus fizinės mirties ženklas, šiuos žodžius parašius, pasirodė už poros metų, gal net už 18 mėnesių. Kraujopūdis, pleuritas, staiga atsivėrusi aštrios formos plaučių džiova. Nelaukta, netikėta nei

jam, nei niekam iš jo draugų ir pažįstamų. Niekeno netarta, nes jis visą laiką atrodė sveikas, žaliutkas, raudonskruostis. Be abejo, džiova neatsirado nei susirgimo dieną nei prieš savaitę. Bacilos turėjo užsiveisti anksčiau. Graži išvaizda ir skruostų raudonumas čia nebuvo jokia apsauga. Prisimenant priežodį, kirminai kaip tik pirmiausia puola gražiausią obuolį ant medžio ir jame įsiveisia...

Neturint po ranka (jeigu tai iš viso dar išliko) Skabeikos ligos medikalinės dokumentacijos, rentgeno nuotraukų bei laboratorinių tyrimų, vargiai ir specialistas gydytojas drįstų ką tiksliau tuo reikalu spręsti. Dar mažiau galėtų ką aiškinti sovietinio jo raštų leidinio redaktoriai ir literatūros kritikai, kurių nė vienas nėra medikas.

Bet norėdamos parodyti, kaip Lietuvos "buržuazinė santvarka buvo pikta" savo poetams ir kurios vargingos joje buvo gyvenimo sąlygos, sovietinis kritikas V. Kubilius vistiek moka išaiškinti. Jis rašo: "Smulkios tarnybėlės, privačios pamokos, maitinimosios ir studijų metais, nemigo naktys, rašant eilėraščius, padidėjo jo sveikata..."

Jei tokios tebuvo priežastys, jos yra daugiau negu abejotinos. Smulkias tarnybelės turėjo ir visais laikais turi dešimtys tūkstančių žmonių, bet jos tik reto sveikatai taip pakerta. Nevaro krapan ir privačios pamokos, kuriomis protarpiais versdavosi daugelis gabesnių moksleivių ir stu-

dentų (kaip ne sykį ir aš pats), mokslo ar atostogų metu tuo užsidirbdami ar papildydami pragyvenimo lėšas. Skabeika buvo pasiturinčių ūkininkų sūnus, gaudavo iš namų paramos, kad ir neturėjo lėšų gyventi prabangiškai, bet gana užtenkamai, geriau už daugelį kitų, kurie nemirė ir net niekada neapsirgo džiova.

Pagaliau, tos "nemigo naktys", rašant eilėraščius... Argumentas jausminis ir jau labai ne "marksistiškas", o daugiau romantiškas, bohemiškas, ar dekadentiškas. Ir toks jau su pusantro šimto metų aromatu: alkanas muzikas per naktis groja mansardoje; alkanas dailininkas, drebėdamas nuo šalčio, rūšio kambarėlyje tapo drobėje genialius kūrinius; alkanas jaunas poetas ligi ryto nemigdamas kuria eilėraščius ir t.t.

Kiek atsimeru, Skabeika savo eilėraščių ir vieną kitą straipsnį kaip tik daugiausia rašydavo iš ryto ar dieną, kai būdavo be tarnybėlių ir universitete neturėdavo paskaitų. Nėra jokio pagrindo iš to komponuoti naują Puccinio "La Boheme".

Jeigu šios priežastys, kaip ir buržuazinė santvarka, būtų nustatę, kaip kuruosius poetus įmirštamų ligų glėbį ir jų negelbėjusi, tai kaip gi taip keistai ir žiauriai galėjo atsitikti su mylimiausiais sovietiniais rašytojais - Petru Cvirka ir Salomėja Nėrimis?

Kodėl Salomėja staiga gavo neišgydomą kepenų vėžį, o Petras krito nuo širdies smūgio? Nejaugi pažangiausia tarybinė santvarka negalėjo jų išgelbėti? Kaip komunistas išdrįso prileisti prie tokių sąlygų, kad du dar jauni, tokie gabūs ir taip jiems reikalingi rašytojai staiga ir taip be reikalo mirtų? Salomėjos juk neišgelbėjo net pats Kremlius su pažangiausiais daktarais ir geriausiomis ligoninėm! Jeigu anot sovietinės kritikos išvedžiojimų buržuazinė Lietuva nužudė savo susirgusį poetą Skabeiką, - tai gal subolševikintos Lietuvos naujoji ponija nužudė Nėrį ir Cvirką?...

Ir dar daugelį kitų - Jakubėnų, Kubiliškų, Mozuritiūnų, Borutų... Tada nežinojau ir juo labiau dabar nebegalėčiau žinoti, kodėl Leoną pačiame jaunystės pražydime ir kūrybinio talento išsiškleidime ištiko tokia rūsti ir griauanti ne tik kūno, bet ir dūšios drama, - drama, kurią, jo autobiografijos žodžiais tarant, jam reikėjo vaidinti per visą dar likusį, bet jau trumpą gyvenimą. Skaudi ir baisi, nebepašalinama ir beviltiška drama šiame "aštrių fjordų pasaulyje".

Ar dėl nemigo naktų?... Man kaž kodėl įstrigo dabar tos mūsų leninisto paminėtos "nemigo naktys", rašant eilėraščius", ir įstrigo ne dėl tokio motyvo juokingumo ar vaikiško naivumo. Jos manyje tik pažadino dar daugiau anų senų dienų prisiminimų.

Tiesa, kad Skabeika savo poezijoje dažnai naudojo nakties ir naktinio gyvenimo motyvus, ir kūrybinio požiūriu tai buvo jo stipriausi eilėraščiai. Tik toli gražu ne visos tos "juodos naktys" su "žaliom vėtrom" galėjo būti skirtos eilėraščiui rašyti...

Dailus ir patrauklus, įvairiai ir įdomiai laiką praleisti mėgstantis jaunuolis, be to, dar demoniškas ir romantiškas, jis ne kiekvieną naktį sėdėdavo savo vienišame kambarėlyje susinąstęs prie popierio laikšto.

Ypač vienas jo gyvenimo laikotarpis, neilgai prieš susirgimą, trukęs mažiausia metus, o gal ir du, galėjo atsiliepti jo sveikatai. Jis buvo susidraugavęs su kauniečiu Edgaru Ž. (berods, iš motinos pusės turėjusiu vokiško kraujo), kuris jam patikęs Skabeiką buvo priėmęs gyventi į savo butą ir už tai labai mažai ar net nieko nuomos neėmęs.

Edgaras Vytauto prospekte netoli Bažnyčios gatvės ir geležinkelio stoties turėjo butą mažam senoviškam namelyje, kuris vis viršaus buvo aptriušęs, bet viduje gana puikiai, gal net kiek "bohemiška" įrengtas. Šis viengungis vaikinas, vyresnis už Skabeiką, buvo labai gerai naujagės, geros išvaizdos frantas, tikrai elegantiškas miesčionis, malonus ir linksmas džentelmenas, įmantrus kompaniją, triukšmingo naktinio gyvenimo ir gražių moterų mėgėjas. Ir jis buvo užten-

kamai pasiturintis, nes dienomis rimtai dirbo ar net turėjo nuosavą transporto ir ekspedicijos firmą. Dažnai vakarais, o ypač savaitgaliais jis mėgo papuotauti ir šauniai praleisti laiką savo bute su šeštąjį Dievo prisakymą kai kuomet pamirštančiom jaunom poniom ir gražiom panelėm, - ne su gatvės merginom, bet tik su rinktinėm panaitėm, kurių ne viena turbūt tuščiai svaajojo tokias puotas pasiibaigiant vestuvėmis. Edgaras tikrai vėliau vedė vieną ne tiek gražią, kiek turtingą merginą, bet labai ilgai - vistiek pramogavo...

Pažinau Edgarą nebologai, ir tegu man sudreba ranka, jeigu už tai mesčiau į jį akmenį. Jis mėgo ir mokėjo maloniai pagyventi ne už kitų, bet už savo pinigų ir visada būdavo vaishingas, draugiškas, paslaugus, - ir nė vienos merginos jis nėra nuskriaudęs, jeigu ji pati to prisipyrusiai nenorėdavo. Nekartą jo pastogėje esu buvęs Skabeikos aplankyti arba jo kviečiamas.

O Leoną Edgaras mėgo, kaip konfidantą, kaip nuolatinį vaišių draugą, kaip įdomų partnerį jaukiose skraidančių drugelių kompanijose, kaip uolų šokėją prie patefono muzikos. Daug, o daug naktų praslinkdavo tame intymiaime kampelyje, kas Leono eilėraščiuose "baudelairstiškai" ir simbolistiškai išvirsdavo pritonais, džazbandais, rausvomis boniomis, mirgančiais horizontais, ružavų svajonių aureolėmis, šėslančio šetonos gėlmėmis, sparnuotais demonais, drebančiais rūstybių sostais, kvadratu alkštėmis, degančių dienų plakatais, maldų golgotomis, vidurnaktinių mirties kvatojimais, plieniškais juokais ir baisių nuodėmių gatvėmis...

Gal toks mūsų simbolistų ir dekadentų klasiko kūrybos aiškinimas būtų per primityvus, bet atsiminkime, kad ne šventieji puodus lipo.

Tik viena aišku, kad tie ilgiau praleisti laikai Edgardo kompanijoje, nemiegotos naktys, pritrūkytas oras, mirkimas juodos kavos puoduose, kai kada stiklėlis per viršum, per mažą ramaus poilsio, kokio tu gautum tik vaikiame žilvičių alsavime prie kaimo upelio, tas per dažnas įtemimas, varginimasis ir "demoniški" išgyvenimai - gali pakirsti ar bent apgrauti ir stipraus vyro sveikatą. Kocho bacilos mėgsta tokias nemigo naktis...

Tačiau tati tik tarp kitko, Edgariui toks gyvenimo būdas nė kiek nekenkė. Jis čia vaikščiojo, kaip bulius per doblus, ir nors tikriausiai jis daug daugiau turėjo "nemigo naktų" ir demoniška nuodėmiavo, - tada ir vėliau jis išliko sveikas, kaip raudonas ridikas. O Leonas netru-

kus "nulūžo, kaip kietas plienas".

Turbūt, jis iš tikrųjų nebuvo toks kietas, kaip manėsi. Autentiškas ir užsislūdinęs miesčionis be pavojaus plaukdoja savo miesčioniško gyvenimo drumzlėse. Bet į jas patekęs tūlas trapesnis kaimo kilmės jaunuolis, nors iš pradžių toks nesugadintas ir sveikata žaliuojantis, greičiau genda ir netikėtai ima grimsti dugnan. Katinui žaismas, pelei verksmas. Ir tai yra labai nesmagi mūsų blogai sutvarkyto gyvenimo drama.

L. B. CHICAGOS

APYGARDOS ŽINIOS

• Inž. Bronius Neinys, LB Chicagos Apygardos valdybos pirm., atostogas praleido Wisconsin valstijoje.

• Poatostoginės LB Chicagos Apygardos Valdybos posėdis įvyko rugpjūčio 24 d. Stasio Orento meno galerijoje. Pagrindinių dienotvarkės punktų buvo svarstomas Bendruomenės mėnesio pravedimas. Apygardos valdyba yra gavusi prašymų, prašančių lituanistinėms mokykloms ir jaunimui finansinės paramos. Prašymų svarstymą atidėjo iki Bendruomenės mėnesio finansinio vėjiaus pabaigos. Bendra prašymų suma siekia \$1,200.

• Jonė Bobinienė vadovaus Bendruomenės mėnesio vajui Chicagos Apygardos ribose.

• Zita Kėvalaitytė-Visockienė sutiko vadovauti Bendruomenės valandėlei Margučio radijo programoje. Po vasaros atostogų pertraukos Bendruomenės valandėlė prasidės rugsėjo 3 d. ir vyks kas penktadienį.

• Dr. Pranas Jaras, vet. gydytojas, paaukojo 100 dol. Bendruomenės valandėlei Margutyje paremti.

• LB Chicagos Apygardos valdyba paskutiniame savo posėdyje nutarė aktyviai prisidėti prie New York'e veikiančio Lietuvos Nepriklausomybei Atstatyti Komiteto darbų paramos. Tais reikalais rūpinti pavesta agr. A. Šantarui.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Schaefer yra alus, kurį privalote turėti, jei turite daugiau, nei vieną.

Kai esate ištrokęs, pirmas šaltas alus - bet kuris šaltas alus - ragaujamas su pasigėrėjimu. Bet vėliau, su antru stiklu, ir trečiu, kaž ko pasigendate. Kaž kaip jaučiasi nusivaldėjimas.

Bet Schaefer yra skirtingas. Malonumas geriant Schaefer niekad nepranyksta po stiklo ar dviejų.

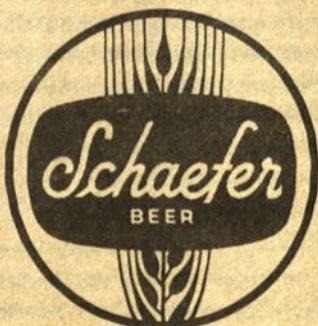
Net troškulį nuraminus, Schaefer vistiek lieka šviesus ir stiprus. Tai yra kokybė, išskirianti Schaefer nuo kito gero alaus. Žmonės kalba, kad stiprus, šal-

tas, auksu šviečias Schaefer suteikia tą patį pasitenkinimą šaltą stiklą po stiklo ragaujant. Jie ištikrųjų turi pirmojo alaus malonumą, jis liks ragaujant visa turimą alų.

Taigi, kodėl neišbandyti Schaefer?

Sekantį kartą, kai eisit apsipirkti, pasiimkite šėsių bonkų dėžutę ar dvi.

Išitinkite patys, kodėl Schaefer vadinasi alumi, kurį privalo turėti, jei turi daugiau, kai vieną.

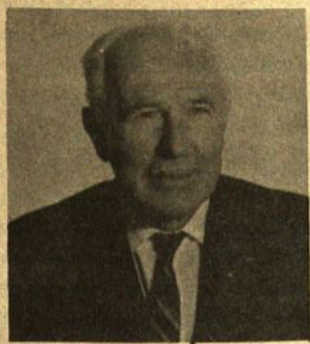

Schaefer Breweries, New York and Albany, N. Y., Baltimore, Md.

MŪSŲ SPAUDA IR MES (3)

Viskas nuo mūsų pačių priklauso

Juozas J. Bachunas

Amerikos lietuvių spauda iš tikrųjų turėtų stiprėti ir gausėti, nes juk turime didelį prieaugį jaunosios kartos, o ir senieji dar ne visi pasišalinę į geresnį pasaulį. Bet taip nėra. Jaunieji būriais nutautėjo, savo tautos kalbos tingėjo išmokyti. O jei kurie ir moka dar šiaip taip susišnekėti, tai lietuviškos spaudos irgi neskaity. Jų dvasia pasikeitusi.

Na, ir gyvenimas dabar labai pasikeitęs, negu buvo prieš 50 ar 30 metų. Anksčiau, kada dar nebuvo radijo, o vėliau televizijos, tai žmonės laisvalaikiais daugiau skaitė laikraščius naujienoms sužinoti, knygų -- pramogoms. Kino filmai, radijas ir televizijos laisvalaikio sunaudojimą labai pakeitė. Kas dedasi savo krašte ir pasaulyje, dabar dažnas gali sužinoti važiuodamas automobiliu ir klausydamas radiją, o namie sėdėdamas prie televizijos. Be to, senoji lietuvių karta ne visą buvo užtenkamai išmokusi anglų kalbos. Iš jaunosios kartos visi moka (ir dažnai jokios kitos kalbos, net savo tėvų kalbos pasigležiavę, kaip Europoje, visai neturi savo operų. Ten, kur operos teatrai gyvuoja, jiems daug aukoja pasiūlyti žmonės. Amerikiečiai daug aukoja labdaros tikslams, gal daugiausia universitetams, muziejams, kitokioms mokslo ir tyrinėjimų įstaigoms remti. Visos amerikiečių kultūros sritys, kurios labiausiai žydi ir klesti, daugiausia laikosi iš privatinės ir visuomeninės paramos, tiesioginių aukų, ir pan.

Taip yra amerikiečių gyvenimo akiratyje, taip yra ir turėtų būti lietuvių akiračiuose. Mes irgi aukojame lietuvių operai, didiesiems koncertams, kad jie galėtų įvykti, taipgi sporto rungtybėms. Knygos gali būti išleidišamos, kada aukojasi rašytojai, rašo už dyką, o ir leidėjai nekarta prideda pinigų joms išspausdinti ir dažnai tų pinigų

pramogų, palinksminčių. Neturtinga lietuviška spauda to nepajėgia padaryti. Sunku mūsų rašytojams paruošti tik labai geras ir labai įdomias knygas, jeigu jų išleidimas ir platinimas duoda nuostolį, o rašytojai aukoja savo laiką, nervus ir dvasią, ir už tai nieko negauna, tik savo privatinį gyvenimą dar labiau pasunkina.

Tai atsimindami, suprasime, kodėl mūsų spauda ir knygos yra tokios. Kad visa tai nors truputį pagerėtų, priklauso nuo lietuvių visuomenės.

KAS LAIKRAŠČIUS PADARYS ĮDOMIAIS?

Visi žino ir mato, kad Amerika yra labai turtinga šalis ir daug turtinguoliai čia gyvena, bet operos teatrai neišsilaiko. Daug didelių miestų Amerikoje, priešingai kaip Europoje, visai neturi savo operų. Ten, kur operos teatrai gyvuoja, jiems daug aukoja pasiūlyti žmonės. Amerikiečiai daug aukoja labdaros tikslams, gal daugiausia universitetams, muziejams, kitokioms mokslo ir tyrinėjimų įstaigoms remti. Visos amerikiečių kultūros sritys, kurios labiausiai žydi ir klesti, daugiausia laikosi iš privatinės ir visuomeninės paramos, tiesioginių aukų, ir pan.

Taip yra amerikiečių gyvenimo akiratyje, taip yra ir turėtų būti lietuvių akiračiuose. Mes irgi aukojame lietuvių operai, didiesiems koncertams, kad jie galėtų įvykti, taipgi sporto rungtybėms. Knygos gali būti išleidišamos, kada aukojasi rašytojai, rašo už dyką, o ir leidėjai nekarta prideda pinigų joms išspausdinti ir dažnai tų pinigų

neatgauna. Tai yra aukos, nors apie tai laikraščiuose niekas neskelbia, kad tiek ir tiek buvo aukota, ir padėkų niekas nereiškia...

Seniau kukliai buvo atlyginama tik redaktoriams, o laikraščių "korespondentai" ir straipsnių rašytojai bendradarbiaudavo beveik be išimties už dyką. Taigi, aukoję savo laiką, darbą ir protą lietuvių visuomenei. Toks rašymas, kaip žinoma, dažniausia yra mėgėjiškas, negali pasiekti vadinamo profesinio lygio. Dabar turime daug gerų korespondentų ir išlavintų žmonių rašyti laikraščiuose visokiais klausimais. Ir jų daugumas dirba už dyką, už ašit, ar už kelius dolerius.

Bet tokie bendradarbiai nėra pastovūs, nėra kuo jų prie laikraščio "pririšti". Kas nors jam nepatiko, supyksta ir neberašo, nes nėra kuo pavilgoti ar skatinti rašyti. Kad laikraščiai ir žurnalai nuolat būtų įdomūs, pilni gerų, naudingų ir įdomių straipsnių, visą gyvenimą nušviečiančių aprašymų, būtina kiekvienam laikraščiui turėti pastovius ir tam amatui pasiruošusius rašytojus. O tada jiems reikia nors truputį, nors simboliškai, bet visgi šiek tiek apčiuopiamai atlyginti, nors pašto ženklams, nes kitaip jie pavargę, nustos aukotis, išbėgios, nutils.

Jei gydytojas jaučiasi turįs teisę būti atlyginamas už profesinį patarnavimą savo tautiečiui lietuviui, taip pat inžinierius, mūrininkas, plumbieris, dažytojas, siuvėjas ar advokatas, tai rašytojai ir žurnalistai taip pat jaučia, kad už savo profesinį ir nuolatinį darbą privalo būti atlyginami.

DUOTI IR IMTI, TURĖTI IR ŠYKŠTĖTI

Kaip tai padaryti? Iš ko, kieno pinigais? Laikraščiai ir leidyklos tiek pinigų surinkti negali vien iš prenumeratos. Reiškia, jeigu spauda teikia patarnavimus visuomenei, palaiko lietuvių kultūrinę gyvastumą, dvasia ir kalba paremia mūsų politines aspiracijas, tai visuomenė, pavieniai daugiau ir mažiau pasturintieji žmonės turi atskirai paremti didesnėmis aukomis, negu prenumerata.

Yra sakoma: daug maloniau duoti, negu prašyti ar pašalpa imti. Jeigu tai teisybė, tai man ne visada atrodo, kad mes lietuviai pagal ją gyventume. Mūsų kultūrininkai jau vis dažniau priekaištauja. Jie sako, kad kuo lietuvis Amerikoje turtingesnis, kuo daugiau jis susikrovė pinigų, tuo jis šykštesnis savo tautiniams ir kultūriniais reikalams. Jeigu tai būtų teisybė, tai rodytų, kad šioje srityje mes dar nemokėjome "suamerikonėti". Nes amerikiečiai kuo turtingesni, tuo didesnėmis sumomis aukoja savo kultūros, mokslo, meno reikalams (jeigu čia paminėti tik tokie Fordas, Rockefellerius, Gugenheimus, McCormikus ir šimtus kitų).

Mes Fordų ir Rockefellerių dar neturime ir neatrodo, kad greit sulauktume. Bet jau turime labai gerai pasturintų. Tačiau ir vadinama eilinė lietuvių visuomenė dabar neskursta, Pusanro de-

Lietuvių konservatorių klubo suruoštoj prof. Mošinskio paskaitoj publika klausosi pasakojimo apie Varšuvos sukilimą. Pirmoj eilėj sėdi Ralph Perk, V. Plodžinskio nuotrauka

Įdomi paskaita apie Varšuvos sukilimą

Amerikos Lietuvių Konservatorių Klubo surengta paskaita "Varšuvos sukilimo tragedija", įvykusi perėitą penktadienį Čiurlionio namuose, buvo tarytum Dostojevskio "Laiskų iš mirties namų" priminimas. Tik aukų skaičius čia buvo daug didesnis, negu Dostojevskio aprašyme, ir žmonių gyvybių naikinimas vyko tokiu greičiu, kad gilintis į šaudomųjų pergyvenimus prieš mirtį nebuvo kada. Tačiau Varšuvos tragedijos esmė, kaip atrodo, glūdi ne milžiniškuose žmonių nuostoliuose, bet sukilimo neprasmingume: Lenkijos likimas, pasak prof. Mošinskio, esą, jau buvęs trijų "didžiųjų" nuspręstas ankstesnėse konferencijose, taigi Varšuvos sukilimai geriausiai atveju tegalėjo pasiekti laikino laimėjimo. Net jei Varšuva ir būtų buvusi išlaisvinta, vėliau vokiečių darbą būtų atlikę bolševikai: jie būtų išžudę visus tuos, kurie nebūtų nesąlyginiai pasidavę Stalino vietininkų komandai.

Kalba prof. Mošinskis. Prie stalo sėdi ponis Tesny, inž. R. Kuduks ir dr. V. Ramanauskas. V. Plodžinskio nuotrauka

Prelegentas prof. Mošinskis, kaip didelis eruditas, perdavė savo mintis ramiai, taip sakant intelektualiniu stiliumi: 200,000 aukų, daugiausia, jaunuomenės, ir visas priemiestis sulgyintas su žeme. Tačiau, nors ir intelektualas, prelegentas ne visur įsitemgė nuslopinti širdies balsą: "Niekas negali suprasti, ką reiškia "su žeme sulgyintas miestas", kas tokio miesto savo akimis nėra matęs" -- atsidusęs pareiškė profesorius Mošinskis. Paskaitos eigoje prelegentas pateikė eilę įdomių detalių -- organizacijos ir vadovybės stoka, sukilėlių juokingus ginklų išteklius, palyginus juos su milžiniškais ginklų rezervais vokiečių rankose, palyginamai mažą sukilėlių skaičių (45,000), kurių tik dalis turėjo progos pasireikšti sukilime, ir eilę kitų svarbių trūkumų, kurie visą sukilimą pavertė tarytum vaikų žaislu... "Ir vis dėlto, nedaug tetrūko, kad sukilimas būtų pasisekęs" -- lygnuste bes tokia racionalistiniam galvojimui prieštaraujančia išvada -- pareiškė profesorius Mošinskis. Vokiečiai, esą, būvę taip netikėtai užklupti, kad vietomis jie buvo šluote nušluoti.

-- Tačiau jiems užteko vienos dienos susiorganizuoti, tuo tarpu kai mums reikėjo dviejų, ir tai nulėmė sukilimo likimą -- pareiškė profesorius Mošinskis. Paskaita praėjo susikaupimo atmosferoje, visiems susirinkusiems (kurių tarpe buvo daug lenkų) atidžiai klausantis šio lūdnio epizodo pasakojimo.

Po paskaitos sekė klausimai. Ramiu tonu prelegentas patvirtino, kad Varšuvos sukilimo metu bolševikai tyčia nepadėjo lenkams, ramiai sau laukdami, kol vokiečiai pabaigė sukilėlių ir nieko nedėty Varšuvos gyventojų žudymą (kad vėliau galėtų pribalginti nukankinti beginklius sugriautos Varšuvos gyventojus); kad Katyno žudynių kaltininkai yra bolševikai (Katyno miškelyje 1939 metų rudenį bolševikai išžudė dešimtis tūkstančių lenkų kareivių ir karininkų); kad dabartinis lenkų premjeras Gomulka, nors ir užtikėjęs komunistas, niekada nebendravo su Gestapo, tuo tarpu kai kiti lenkų komunistų vadai vokiečių okupacijos metu teikdavo Gestapo areštuotinių lenkų sąrašus.

Kaip lenkui, profesorius Mošinskis Varšuvos sugriovimas, gyventojų išžudymas, Katyno žudynės, amerikiečių ir anglų vieonon dūdon su bolševikais pūtimas, negalėjo nesukelti didžiulio sielvarto. Taigi stebėtina, kad jis į tą lenkų tautos tragediją sugėbėjo pažūrėti per intelektualizmo prizmę, kaip statistinį istori-

jos faktą, kurio niekas pakeisti negali.

Istorijos raida nežino logikos: joje neišaiškinamų, neracionalių reiškinų daugiau, negu protavimų įrodymų tiesų. Netgi pats profesorius Mošinskis pripažino, kad Varšuvos sukilimas nepasisekė vos per plauką, nors beveik beginkliai sukilėliai turėjo kovoti prieš moderniusius sunkiosius tankus ir galingus bombonešius -- savaime nelogiškas dalykas -- nesideringas su jokiais racionalistinio galvojimo reikalamais. Ir štai, sukilėliai, kad kiek būtų laimėję! Tie neišaiškinami istorijos reiškiniai tikinčiųjų yra vadinami stebuklais, o netikėtinčiųjų -- nesuprantamos, viršgamtinės jėgos pasireiškimais. Šitos tiesos akivaizdoje, ne racionalistinis, bet idealistinis nusistatymas, diktuojąs sugriežtintą kovą prieš komunizmą, yra vienintelis lietuvių tautos kelias į laisvę.

Julius Smetona

AUKOS LIETUVIŲ FONDUI:

• Po tūkstantį dolerių Lietuvių Fondui aukoję: Juozas A. Rasvas, Cambridge, Mass. ir Stasys Astrauskas, Cleveland Ohio.

Savo ankstesnį įnašą papildė: Juozas Kaributas, Hollywood, Calif., iki 500 dol. ir Lietuvių Moterų Klubas Waterbury iki 125 dol.

Nežinomo Lietuvos Partizano įnašo sąskaiton įvairūs asmenys įmokėjo 214 dol. Įnašą atstovauja JAV Lietuvių Bendruomenė.

WATERBURY

• Leonardas Valiukas, Baltijos Valstybių Laisvės Rezoliucijų Centrinio Komiteto pirmininkas po apsilankymo Washingtone ir New Yorke, trumpai sustos Waterburyje ir čia padarys pranešimą.

Lietuvos laisvės kovoje aktyviai įsijungusioji lietuvių visuomenė, bei patriotinių organizacijų atstovai kviečiami dalyvauti.

Pranešimas įvyks šį penktadienį, rugsėjo 3 dieną, 7:30 val. vak., šv. Juozapo parapijos senosios mokyklos patalpose, Congress Av. Rengia P. L. Bendruomenės Waterburio apyl. valdyba.

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4 1/2% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMAI PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

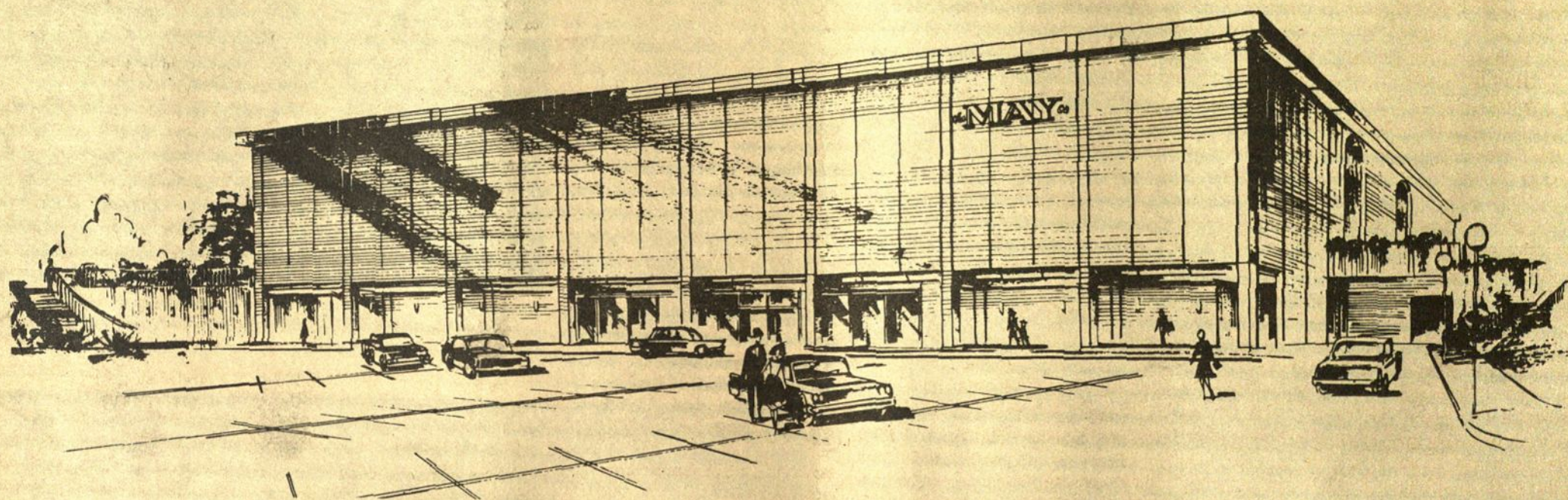
ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Grain Alcohol 190 proof U.S.P. 5th 4.89
2. Popular V.S.O.P. German Brandy 5th 4.98
3. Napoleon Imp. French Brandy 5th 3.35
4. Zeller Schwarze Katz 5th 1.29
5. Creme De Banana Liqueur 5th 3.19

6. Chianti Import. Wine Full. Qut. 0.98
7. May Wine, Liebfraumilk German Wine 5th 0.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

IN 1899 MAY'S DOWNTOWN
 IT WAS MAY'S ON THE HEIGHTS
 IN 1958 MAY'S THE HEIGHTS
 IT WAS MAY'S PARMATOWN
 IN 1960 MAY'S PARMATOWN
 IT WAS MAY'S SOUTHGATE
 IN 1961 MAY'S SOUTHGATE
 IT WAS MAY'S GREAT LAKES MALL
 IN 1964 MAY'S GREAT LAKES MALL
 IT WAS MAY'S GREAT LAKES MALL
 AND NOW MAY'S GREAT NORTHERN

ATIDARYMAS ANTRADIENI, RUGSĖJO 7 D.

Čia, North Olmsted, Ohio retas liuksuso ir elegancijos kūrinys išaugo išlepintiems pirkėjams toje apylinkėje. May Co. ir geriausi dekoratoriai sujungė jėgas, kad sukurti GREAT NORTHERN, išimtiną prekyvietę Amerikoje, kurios atidarymas įvyks antradienį, rugsėjo 7 d., 1965. Lorain ir Brookpark St. kampe, Great Northern patogų pasiekti iš plačios apylinkės! Tipingu May Co. 66 metų gyvavimo būdu, surinkome iš viso pasaulio būdingiausius gaminius ir įkūrėme skyrius naujojo Centro. Patrauklūs vietinės ir užsienio gamybos fasonai visai šeimai; patys geriausi įrengimai jūsų namams; išskirtinos rūšies elektriniai ir rūšiui gaminiai. Ir dar vienas nepalyginamas Mayfair Room restoranas, prisidedas prie visų kitų patogumų atsilankiusiems į Great Northern. Dar daugiau: May's pilnutinis padangų Centras — atskiras pastatas jūsų įvažiavimo patogumui. O visa tai suprojektuota žvaliam May Company pirkėjo patraukimui. Atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 9:30 val. vak.

Atsiminkit, kad May's turi 3 patogius kreditui planus, pritaikytus jūsų biudžetui ir jūsų patogumui: (1) FLEX OPTION. Sumokate pilną kainą per 30 dienų ar išdėstote atitinkamais mokėjimais likusią sumą. (2) 90 DIENŲ. Nereikalingas įmokėjimas, neimamas mokestis už kreditą, jei sumokate per 3 kartus. (3) DEFERRED. Nereikalingas įmokėjimas, daugeliui mėnesių išsimokėjimas. Užsukite į mūsų Kredito skyrių viršutiniame aukšte ir išdėstykite savo kredito reikalavimus... mes būsimės laimingi jums patarnavę. (Be to, mes duodame ir iškeičiame Eagle Stamps, dvigubai antradieniais, kaip dar vieną pirkėjų santaupą!).

Children's World

VIRŠUTINIS AUKŠTAS: Tai vieta, apie kurią jau kalba viso Great Northern apylinkė — Mayfair Room restoranas, kur direktorius turi paruošęs išbalansuotą ir rinktinį menu. O klientų patarnavimui ten dar randasi: įpakavimo centras, farmacija, sužiedotinių registracija, patarimų skyrius. Ir priedų puikus pasirinkimas namų apyvokos daiktų.

Young Sophisticates

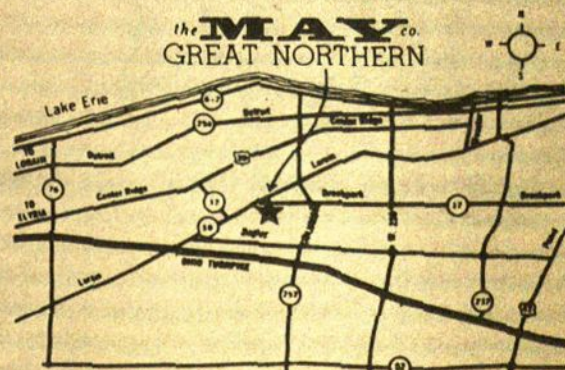
Atėikite ir praleiskite nuotaikingą dieną su mumis! Su automobiliu tik kelios minutės iš Lorain, Elyria ar Berea; netoli ir Ohio Turnpike; 45 minutės iš miesto centro. Autobusu važiuojant reikia sėsti į North Olmsted liniją iš Downtown Trailways Bus Terminal. Rapid geležinkeliu (vykstant iš rytų ar vakarų) vykstate iki West Park stoties, o iš ten #76 autobusu į Lorain ir Brookpark Rd.

PAGRINDINIS AUKŠTAS: Čia May Company supažindina jus su puikiausiais vyrų, moterų ir vaikų fasonais... visa, kas naujausia stiliuose iš geriausių fasonų žinovų ir kūrėjų. Beieškant sau pirkinių, matysite rinktinį fasonų grožį visame Great Northern fasonų skyriuje.

Mayfair Dining Room

ŽEMUTINIS AUKŠTAS: Kur išskirtinu ir dramatišku išdėstymu rasite namų apyvokos prekes, virtuvei ir šiaip elektrinius daiktus. Be abejo, čia rasite tuos pačius skyrius, kuriuos tikėtės rasti May Company. Priedų, visa eilė rūšiui įprastų gaminių sutalpinta žemutiniame aukšte.

LORAIN AT BROOKPARK ROAD, NORTH OLMSTED

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Vysk Valančiaus lituanistinė mokykla mokslo metus pradeda šeštadienį, rugsėjo 11 d. Visi moksleiviai prašomi atvykti į savo klases 9 val. 30 min.

Vysk. Valančiaus mokykloje veiks visos pradinės ir aukštesniosios mokyklos klasės. Dėstomi šie dalykai — lietuvių kalba ir literatūra, Lietuvos geografija, Lietuvos istorija, lietuvių dailė ir menas, tėvynės pažinimas, kanklių muzika, dainavimas ir tautiniai šokiai. Mokykloje veikia Aukuro ansamblis su mišriu choru ir kanklių orkestru.

Nauji moksleiviai, stojantieji į pirmąjį skyrių, prašomi užsiregistruoti iš anksto pas mokyklos vedėją J. Stempužį, telefonu 382-9268. Taip pat moksleiviams, kurie keliai į kitas mokyklas, patariama kreiptis į mokyklos vedėją ir gauti išėto kurso specialų pažymėjimą.

PRASIDEDA MOKSLAS

Šv. Kazimiero Lituanistinėje Mokykloje mokslo metai prasidės rugsėjo 11 d. 9:30 val. Tuo pačiu laiku bus registruojami ir nauji mokiniai. Mokestis už mokslą palieka tas pats. Šiais metais mokyklai vadovaus Ant. Tamoliūnas.

• Muz. Pranas Ambrazas, šv. Jurgio parapijos vargonininkas, pablogėjus sveikatai po neseniai darytos operacijos, pirmadienio naktį buvo paguldytas Lake County Memorial Hospital, Willoughby.

* LITHUANIAN VILLAGE B-VÉ savo metiniame susirinkime patiekė akcininkams darbų apyskaitą ir kartu suteikė progą per rinkti 4 iš 12 valdybos narių. Prez. Z. Dučmanui pirmininkaujant, susirinkimas priėmė valdybos ir kontrolės komisi jos pranešimus ir į valdybą išrinko Juozą Gražulį, Jurgį Malskį, Ernestą Samą ir Praną Stempužį. Iš 12 valdybos narių kasmet perrenkami 4.

Lithuanian Village B-vė yra saugiai ir tinkamai investavusi narių sudėtą kapitalą, jau nuo pirmųjų veiklos metų duodantį pastovų pelną. Dar didesnis kapitalo sutelkimas leistų valdybai vykdyti užsibrėžtus planus sparčiau ir plėsti B-vės veiklą lietuvių visuomenei naudinga kryptim.

• Darbo Diena (Labor Day) švenčiama pirmadienį, rugsėjo 6 d. ir ta proga nei paštas nei kitos įstaigos neveiks.

Dirva ta proga pirmadienį, rugsėjo 6 d., neišeis ir sekantis numeris bus išleistas rugsėjo 8 d.

APAČIOJE: Praeitą sekmadienį, rugpjūčio 29 d., į L.K.D. Clevelando skyriaus ruošią gegužinę Čiurlionio ansamblio sodyboje susirinko gausus būrys svečių.

V. Pliodžinsko nuotrauka

Praeitą šeštadienį Clevelande susituokė Laima Obelenytė ir Kestutis Gaizutis. Abu jaunieji yra veikūs lietuvių jaunimo organizacijoje.

V. Pliodžinsko nuotrauka

NAUJAS MAY CO. SKYRIUS

Naujai atidaromas May Co. skyrius North Olmsted rajone pasižymi nepaprastais ir originaliais vidaus dekoravimo laimėjimais.

Planai, paruošti Welton Becket Assoc., Los Angeles architektų ir inžinierių, įveda publiką į naujovišką, ryškiomis spalvomis ir

kitais papuošimais išdekoruotą pasaulį. Visa tai suteikia gyvą ir gaivinančią eleganciją, duodančią tinkamą aplinką iš viso pasaulio parinktomis rinktinėmis prekėmis.

Ypatingo dėmesio vertas Young World skyrius. Tai jaunųjų klientų patraukimui suteikia lengvų spalvų atmosfera. Rasite ten ir daugiau staigmenų.

Kitame skyriuje vėl stebina

gimnazistų ir jaunų studentų aprangos originalumas.

Tinkamai įrengti moterų aprangos skyriai stebina savo fasonų ekstravagancija ir toli pramatančiu originalumu.

Netoliese rasite viską, kas reikalinga naujai besikuriančioms šeimoms.

Biudžetui pritaikyti skyriai dariniai surinkti apatiniame aukšte, kur visa gausybė prekių, nuo TV iki žaislų, leidžia pasirinkti, ko tik širdis trokšta.

Viršuje baldai ir namų bei butų reikalingos prekės, lygiai kaip specialūs skyriai bei įstaiga.

May Co. naujasis skyrius yra tikrai pati moderniškiausia prekybos institucija, aprūpinanti šeimą visais reikmenimis, kas tik galima rasti naujausio gamybos pasaulyje.

MOKINĖS SIUVAMOMS MAŠINOMS

Mokinsime kvalifikuotus asmenis mūsų įmonės darbams. Tai pastovus darbas, teikias puikias akordinio darbo sąlygas.

Kreiptis nuo 8:30 v. ryto iki 5 val. p. p., nuo pirmadienio iki penktadienio.

JOSEPH & FEISS CO.

2149 WEST 53rd STREET (prie Lorain Ave.)

TEL. 961-6000

(94-96)

Vilties Draugijos valdybos narys V. Blinstrubas (kairėje) ir Vilties šimtininkas S. Astrauskas (dešinėje) su P. Tamoliūnu Čiurlionio ansamblio sodyboje L.K.D. Clevelando skyriaus gegužinėje.

V. Pliodžinsko nuotrauka

DIRVOS VAKARAS,

pirmasis rudens sezono parengimas,

įvyks š. m. rugsėjo mėn. 25 d.,

Šv. Jurgio parapijos salėje.

PROGRAMOJE — CLEVELANDO VYRŲ OKTETO koncertas.
Solistė I. GRIGALIŪNAITĖ.

VAKARIENĖ — BUFETAS — ŠOKIAI —

Šokiams gros populiariusis MELLODY BAND orkestras.

PRADŽIA: 7:30 VAL. VAK.

PAKVIETIMŲ KAINA — 6 DOL.

Iš anksto pakvietimus prašoma įsigyti Dirvoje ar pas ALT S-gos valdybos narius.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Išnuomojamas butas, 4 kambarių, viršuj, 1226 East 85 gt.

Tel. 943-4277.

(93-94)

MIELI TAUTIEČIAI!

Pasiremami ilgamečiu patyrimu ir nuolatiniiais prekybiniais ryšiais su Lietuva kviečiame per mus pasiųsti giminėms Tėvynėje tai, kas ten naudingiausia ir reikalinga.

Siūlome šiuos vertingus siuntinius labai aukštos kokybės dovanų ypatingai nuspaustomis kainomis, įskaitant Sov. muitą ir pasiuntimą.

LKS: Vyr. arba mot. angliško gabardino lietaiškis; 3½ jardų angliškos vilnonės medžiagos kostiumui ir 4 jardai pūkiaus nepermatomo nailono suknelės, tik už \$66.00.

P—3: 6 jardai šiltos angliškos vilnonės medžiagos dviems paltams ir 3½ jardų ekstra geros viln. angl. medžiagos kostiumui tik už \$75.00.

V—3: 10½ jardų labai tvirtų gražių vilnonių angl. medžiagų 3 eilutėms, tik už \$55.00.

N—4: 16 jardų keturioms suknelėms nepermatomo sunkaus pagedaujamų spalvų labai gražių raštų nailono, tik už \$45.00.

Y—3 ir N—4 jungtinį siuntinį skaitome tik \$86.00 (susi-
taupo pasiuntimo išlaidos).

Ir patį vertingiausiąjį

SM siuntinį: 6 vilnonės kašmoro skarelės su gėlėmis įvairių spalvų; 6 itališko šilko elegantiškos gražių raštų skarelės ir 3 skotiškos vilnos arba orlono labai šilti susegami arba per galvą užmaunami megztiniai, tik už \$65.00.

Garantuotas ir apdraustas pristatymas per 3-4 savaites. Gavėjams nereikia nieko primokėti. Viskas įskaiciuota į nurodytas kainas.

BALTIC STORES, Ltd.

(Z. JURAS)

421, Hackney Rd.,
London, E. 2., England

Seniausia lietuvių bendrovė Anglijoje, veikianti nuo 1938 m. Atstovai JAV:

L. Venckus, 7030 So. Talman Ave., Chicago, Ill. Tel. 436-0494.

GAIVA, 3570 West Vernor, Detroit 16, Michigan.

COSMOS, 327 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Naturally SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

MIRĖ PRANAS DAILIDĖ

Diplomatas, teisininkas, spaudos darbuotojas Pranas Dailidė mirė po sunkios vėžio ligos Syracuse, N. Y. rugpjūčio 31 d., 4 val. ryto.

• Prof. Algirdas J. Greimas rugsėjo mėnesį lankysis Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Dr. A. J. Greimas yra dėstęs Sorbonos, Poitiers (Prancūzijoje), Aleksandrijos (Egipte), Ankaros (Turkijoje), Toronto (Kanadoje) universitetuose ir Paryžiaus Tikslųjų Mokslų Matematikos Institute. Nuo šio rudens prof. A. Greimas bus Bendrosios Semantikos katedros vedėjas Paryžiaus Aukštųjų Mokslų mokykloje.

Dr. Algirdas Greimas lankymosi JAV metu yra sutikęs skaityti kelias paskaitas:

Rugsėjo 3 d. (penktadienį) 8 val. vak. New Yorko lietuviškai visuomenei Carnegie Endowment salėje (345 E. 46th St. — Manhattan). Paskaitos tema "Veidu į Lietuvą". Dr. A. Greimą pristatys rašyt. Algirdas Landsbergis. Paskaitą ruošia Santaros-Sviesos New Yorko skyrius.

Mirė Albertas Bauras

Rugpjūčio 16 d. Chicagoje mirė dipl. teisininkas Albertas Bauras. Gimęs 1906 metais lietuvių evangelikų šeimoje, Turgalauky, Marijampolės apskr.

Studijuodamas Kaune dirbo miesto valdyboje ir darbo inspekcijoje. Įgijęs diplomą buvo Profesinių Sąjungų juriskonsultas Panevėžyje.

Komunistams Lietuvą okupavus, Albertas pasitraukė į Vokietiją, įsijungė į jos kariuomenę ir visą laiką kovojo Rytų fronte. Apšūptame Breslau mieste vienas iš paskutiniųjų su savo būriu pateko į bolševikų nelaisvę. Iš ten pavyko pasprukti į Vakarų Vokietiją. 1949 metais išplaukė į Ameri-

Sekančias dvi paskaitas dr. Greimas skaitys Santaros-Sviesos Federacijos visuotiniame narių suvažiavime Tabor Farmoje, Sodus, Mich. Rugsėjo 9 d. (ketvirtadienį) 8 val. vak. tema "Lietuviškojo gyvenimo panorama" ir rugsėjo 11 d. (šeštadienį) 2 val. p. p. tema "Ideologijos ir Mitai".

Rugsėjo 17 d. (penktadienį) 7:30 val. vak. Chicago lietuviškai visuomenei Jaunimo Centro salėje. Paskaitos tema "Europa, Prancūzija ir pasaulis šiandien". Paskaitą ruošia Santaros-Sviesos Chicago skyrius. New Yorko ir Chicago lietuviškoji visuomenė yra maloniai kviečiama paskaitose dalyvauti ir susipažinti su retu svečiu iš Paryžiaus.

• Rašytojo Algirdo Landsbergio komedijos "Meilės Mokykla" ištrauka bus paskaityta Santaros-Sviesos suvažiavime Tabor Farmoje. Ištrauką režisuoja Dalia Mackuvienė, neseniai baigusi Goodman teatro dramų studiją Chicagoje. Vaidina Regina Stravinskaitė, Kazys Almėnas, Genius Procuta, Romas Stakauskas ir Rimas Vėžys. "Meilės Mokykla" artimu laiku išeis atskira knyga, kurią leidžia

Algimanto Mackaus Knygų Leidimo Fondas. Santaros-Sviesos suvažiavime taip pat dalyvaus autorius Algirdas Landsbergis, ir skaitys paskaitą "Literatūra dabartinėje Lietuvoje Rytų Europos kūrybos konteksta".

• Simpoziume "Religinės ir sekuliarinės sąžinės dialogas", kuris įvyks Santaros-Sviesos suvažiavime, dalyvaus Jonas Liutkus, Jonas Šoliūnas ir dr. Jonas Valaitis. Pažymėtina, kad Jonas Liutkus, studijuojas Dartmouth universitete šiuo metu dirba savanoriu pilietiniu teisiu sąjūdvyje (Student Non-violent Coordinating Committee) registruodamas negrų balsuotojus Alabamoje ir į suvažiavimą atvyksta specialiai iš Selmos, o Jonas Šoliūnas yra dalyvavęs žygyje iš Selmos į Montgomery. Simpoziume bus plačiau panagrinėta iš kur kyla, kur ir kaip reiskiasi šiandien asmeninė sąžinė viešajame gyvenime.

• Paulius Žygas, Lietuvos Studentų Sąjungos pirmininkas, Santaros-Sviesos suvažiavime praves diskusiją pašnekės "Studentiškosios veiklos perspektyvos", o inž. Pranas Zundė skaitys paskaitą "Lietuvos okupacija dvidešimtojo metų bėgyje".

• Lituanus žurnalas praėjusią savaitę buvo išsiuntinėtas visiems skaitytojams. Ekspedicijai vadovavo Chicago studentai ateitininkai: Laima Poskočiūnaitė, Audronė Valaitytė, Remigijus Bičiūnas, Romas Sakadolskis, Jonas Butvila, Antanas Rauchas, Vaidevutis Valaitis; taip pat akademikė skautė Ramunė Kviklytė ir jūrų skautė Izida Petravičiūtė.

• Lituanus Fondacijos posėdis įvyko rugpjūčio 22 dieną Chicagoje. Dalyvavo Fondacijos nariai: Dr. Vytautas Vygantas, Tomas Remeikis, Jonas Kučėnas, Antanas Dundzila, Algis Zaporackas ir Algis Lukas.

ŽUVO STUDENTAS B. SUDZINSKAS

Bronis Sudzinskas, jaunas 18 metų Seton Hall Universiteto South Orange, New Jersey, studentas, gyveno su tėvais Newark, New Jersey. Rugpjūčio 21 d. ryte su savo draugu inž. Zenonu J. Zapasniku, 26 metų, gyvenančiu South Orange, N.J. automobiliu išvyko į Chicago ir ant 22 kelio prie Lenhartsville, Pa. įvyko sudūrimas su kitu automobiliu vairuotoju, kurio automobilyje buvo užmušta moteris ir sunkiai sužeisti du vaikai.

Bronis Sudzinskas vietoje užmuštas, o vairuotojas inž. Zenonas Zapasnikas sunkiai sužeistas ir paguldytas Reading, Pa. ligoninėje.

Bronis Sudzinskas, buvo gabus studentas ir veiklus jaunuolis, daug žadėjęs ateitį. Du metus lankė šv. Antano gimnaziją, Kennebunkport, Maine. Žuvo dar nepradėjęs gyventi. Abudu jaunuoliai kartu su savo tėvais atvyko į JAV komunistams Lietuvą pavergus.

New Jersey valstijoje einąs žymiausias dienraštis Newark Evening News, sekmadienio laidoje, rugpjūčio 22 d. pirmame puslapyje šį nelaimingą įvykį plačiai aprašydamas, įsidėjo tragiškai žuvusio Bronio Sudzinsko nuotrauką, kaip to laikraščio rūpesčio platintojo ir gabaus studento. Laikraštis paminėjo, kad Bronis gegužės 27 d. iš laikraščio Fondo buvo paskirta \$500,00 stipendija kaip šių metų gabiliausiam studentui. Toliau N.E. News rašo, kad Bronis Sudzinskas buvo New Jersey lietuvių šokėjų grupės, ateitininkų ir kitų studentų organizacijų veiklus narys.

Seton Hall Universitete studijuodamas biologiją, kartu ruošėsi būti medicinos daktaru. Užbaigimui atostogų su savo bičiuliu inž. Zapasniku vyko į lietuvių stovyklą prie Detroito ir vėliau

Dr. Steponas Biežis, JAV ir Kanados lietuvių dainų šventės pirmininkas, su pagalbininkais ALTS-gos pirm. inž. J. Jurkūnu ir inž. K. Dočkum.

Pasiruošimai Dainų Šventei

Jau žinia, kad 1966 metų liepos 3 d. Chicago International Amphitheatre įvyks III-ji JAV ir Kanados Lietuvių Dainų šventė. Ją organizuoja Lietuvių Bendruomenė per Chicago apygardą. Tikimasi sulaukti tūkstančių dainininkų ir daugelio tūkstančių žiūrovų. Praeitais parodė, kad tokia šventė suorganizuoti reikia ne tik gausaus vadovo, bet ir autoriteto. Po ilgų svarstymų tinkamiausiu pripažintas mūsų energingasis patriotas dr. Steponas Biežis. Bet ar galima iš jo to reikalauti. Jis neseniai išėjo iš ligoninės po sunkios operacijos, turi gausiai pacijentų, įsipareigojęs visoje eilėje kitų organizacijų. Jis sutiko ir apsiėmė sunkias III-šios dainų šventės vyriausio vadovo pareigas. Po to niekas iš lietuvių negalėjo atsisakyti bet kokių pareigų Dainų šventei tokio vadovo pakviestas ar įpareigotas.

Rugpjūčio 23 d. dr. Biežis buvo LB Chicago apygardos pirm. inž. Broniaus Nainio formaliai paprašytas tas Dainų šventės pirmininko pareigas priimti ir sudaryti pagalbininkų "kabineta". Į jį, be jau anksčiau parinkto repertuaro komisijos pirmininko muz. J. Zdaniaus, įeina ALTS ir Chicago Lietuvos Tarybos pirm. inž. Jonas Jurkūnas, Jonas Paštukas, agr. Antanas Šantaras ir inž. Kostas Dočkus. Jų laukia sunkus darbas.

Jau išleistas pirmas sąsiuvinys dainų mišriam chorui ir siunčtinėjamas chorams JAV ir Kanadoje. Pirmasis choras paprašė sąsiuvinį yra Vaclovo Verikailio vadovaujamas Hamiltono Aušros Vartų lietuvių choras.

Laukiama tūkstančių choristų mišriame chore ir tūkstančių choristų vaikų nuo 8 iki 16 metų amžiaus. Chorams akompanuos specialūs vargonai ir dupianinai. Jokių prakalbų šioje dainų šventėje neturėtų būti. Programa užsietų pusantros valandos, su pertraukomis tris valandas. Nebus atskirų vyrų ar moterų choro pasirodymų. Ruošiama speciali kantata sudaryta antrąją pusę šventės programos.

Nuo rugsėjo mėnesio vidurio numatyta suaktyvinti "kabineto" veiklą. Ligi to visi pasitelkiami šventės reikalui adresuoti pirmininkui dr. Steponui Biežiui, 3241 W. 66th Place, Chicago, Ill. 60629.

Netenka abejojti, kad dr. Biežio pavyzdys įpareigoja lietuvius padaryti šią trečiąją dainų šventę didinga, kad parodyti pasauliui, jog lietuviai laisvėje pateisina vergijoje kenčiančių brolių dėdamas į juos lietuviybės išlaikymo viltis.

V.A. Račkauskas

MOKSLO METŲ PRADŽIA

K. Donelaičio Aukštesniosios ir Žemesniosios Lituanistinės mokyklos metai pradėdami rugsėjo mėn. 11 d. mokinių registracija

į Chicago. Nelaimingas įvykis viską pakeitė.

Gabus jaunuolis rugpjūčio 25 d. iš Newarko lietuvių bažnyčios į šv. Kryžiaus kapus, North Arlington, N.J. palaidotas palydint skaitlingam būriui dalyvių, kun. P. Toraičiui vadovaujant su 9 kunigų talka. Iš Seton Hall Universiteto dalyvavo 6 profesoriai ir būrys studentų.

Apgailestaujant šią didelę nelaimę, reiškiamo užuojautą tėvams sesutėms ir giminiams.

A.S. Trečiokas

žiavimo momentus, kurie turėtų dominti ir plačiąją Detroito lietuvių visuomenę.

1) Dr. Mildos Budrienės iniciatyva yra surinkta lietuvių gydytojų raštų ir medicininių leidinių paroda, vaizduojanti mūsų gydytojų profesinį ir kultūrinį darbą, visuomeninį gyvenimą, politinę veiklą. Paroda bus galima aplankyti suvažiavimo metu Northland Inn viešbuty, VI aukšte.

2) Dailininko Viktoro Petravičiaus paroda (vyksta ten, kur ir medicininių leidinių paroda). Prieš kelis mėnesius čia vykusio jo paroda turėjo nepaprastą pasisekimą, ir detroitiečiai "pasisavino" beveik visus jo kūrinius. Šį kartą dailininkas atvyksta su naujais spalvotos grafikos darbais. Kadangi toje pat salėje vyksta ir visi gydytojų suvažiavimo posėdžiai — laisvas parodos lankymas bus įmanomas tik pertraukų metu (šeštadienį 1-3; sekmadienį 9-11, 2-4, 6-8). Pirmadienį. Darbo šventėje, paroda bus atidaryta visą dieną. Paroda atidaryma šeštadienį, 1 val. p. p., uždaryma pirmadienį, 4 val. p. p.

3) Pamaldos už žuvusius ir mirusius gydytojus, sekmadienį, 9:30 ryto naujosios Providence ligoninės koplyčioje (9 Mile — Greenfield). Pamaldas laikys ir pamokslą pasakys kun. Petras Patlaba. "Dainavos" stovyklos administratorius. Mišių metų giedos sol. D. Stankaitytė.

4) Vėžio ligos simpoziumas, (naujausi metodai diagnozėje ir terapijoje) įvyksta sekmadienį, 11 val. ryto (tuoj po pamaldų), toje pat Northland Inn salėje. Tema atrodo, turėtų būti įdomi ir aktuali ne tik gydytojui, bet ir kiekvienam asmeniui.

5) Viešas, iškilmingas suvažiavimo posėdis vyksta sekmadienį, 4 val. p. p. Northland Inn, VI aukšte. Kalbės Dr. Vytautas Vardys. Wisconsin Universiteto profesorius, tema "Pavergtoji Lietuva ir išeivija 1965". Paskaitą seks trumpi sveikinimai. PLGS naujų garbės narių pristatymas, premijų įteikimas ir rezoliucijų priėmimas.

6) Koncertas - banketas, sekmadienį, 7 val. vakare, Armėnų salėje, Northwestern Hwy. — Southfield (pašiekiamas iš 8 Mile Rd.). Dainuoja solistė Dana Stankaitytė. Koncertą pajavirins vaishės ir šokiai.

ALGS suvažiavimo rengimo komitetas nuoširdžiai kviečia Detroito lietuvius.

Vellionio Alberto Bauro laidotuvis Chicagoje. Prie karsto kalba kun. J. Pauperas.

V.A. Račkausko nuotrauka

Mūsų mielam bičiuliui inž. doc.

KAZIUI KRIŠČIUKAIČIUI

mirus, jo žmonai Dr. BRONEI, dukteriai VIOLETAI su šeima ir broliui inž. JONUI KRIŠČIUKAIČIUI reiškiamo užuojautą. Liūdesys lieka mūsų širdyse

Jonas ir Veronika Jasiukaičiai

A. A.

ONAI KARPIENEI

mirus, jos vyrui KAZIUI S. KARPIUI gilią užuojautą reiškiamo

Vaitiekus ir Viktorija Morkūnai

Violeta Silingaitė ir Raimondas Taus liepos 29 d. susituokę Chicagoje.

J. Kažemėko nuotrauka